

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділетті Қазақстан: заң мен тәртіп, экономикалық өсім, қоғамдық оптимизм» атты Қазақстан халқына Жолдауы

Құрметті депутаттар!

Баршаңызды кезекті сессияның ашылуымен құттықтаймын! Ел игілігі үшін жасап жатқан қызметтеріңізге табыс тілеймін.

Өткен сессияда жемісті жұмыс жүргізілді. Атап айтқанда, Парламенттің екінші сессиясында 102 заң қабылданды. Оның ішінде қоғамдық бақылауға, адам саудасына қарсы күреске қатысты заңдар бар. Сондай-ақ ғылым және технология саясатын, жылу энергетикасын, басқа да мәселелерді реттейтін заңдар күшіне енді.

Әлеуметтік салаға, әсіресе, балаларды қорғау ісіне айрықша көңіл бөлінді. Ұлттық қордан балалардың есепшотына қаржы аударуға қатысты заң қабылданды. Балаларды құмар ойынға тартқандар әкімшілік заң бойынша жазаға тартылатын болды. Кәмелетке толмаған балаларға зорлық-зомбылық көрсеткені үшін берілетін жаза қатанды. Балалардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, әйелдер мен балаларға қатысты қылмыстың алдын алуға арналған заң қабылданды.

Қазір көптеген азаматтың мойнында бірнеше несие бар екені жасырын емес. Бұл – өте өзекті мәселе, қоғамдық қатер десек те болады. Сондықтан осы бағытта арнайы заңдар қабылданды.

Халықтың әл-ауқатын жақсартуға септігі

тиетін басқа да көптеген шара қолға алынды. Сіздер бұл жұмыспен тікелей айналысып, халықпен әрдайым тығыз байланыста болдыңыздар.

Мұның бәрі «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» қағидасын орнықтыруға ықпал ететіні сөзсіз.

Т а б а н - ды еңбектеріңіз үшін баршаңызға ризашылығымды білдіремін. Дегенмен арқаны кеңге салуға болмайды. Әлі де атқаратын шаруа көп.

Қазақстан халқы қазір мүлде жаңа саяси жағдайда өмір сүруде. Соңғы 5 жылда ауқымды реформалар жасалды. Еліміздің саяси жүйесі түбегейлі өзгерді. Жұрттың сана-сезімінде бетбұрыс болып жатыр. Халықтың құқықтық мәдениеті артып келеді.

Азаматтардың бойында жаңа әдеттер, дағдылар қалыптасып, жаңа құндылықтар

орнығуда. Саяси және қоғамдық болмысымыз, менталитетіміз және мәдени кодымыз өзгере бастады.

Бір сөзбен айтсақ, Әділетті Қазақстан құрылып жатыр. Мұның бәрі, ең алдымен, халықтың қалауымен жасалуда. Сондықтан біз алған бетімізден қайтпаймыз, бағытымыздан таймаймыз. Бүгін біз алға

қойған жоспарымызды пысықтап, мақсаттарымызды айқындаймыз.

Қазір жер жүзінде геосаяси текетірестер белең алып тұр. Соған қарамастан Қазақстан бейбіт әрі эволюциялық жолмен дамып келе жатыр.

Біз дамудың жаңа бағдарын белгіледік. Экономиканы әртарапандыру ісіне тың серпін бердік. Инфляция баяулады, яғни былтырғы ең жоғарғы деңгейден 2,5 есе төмендеді. Еліміздің халықаралық резерві 100 миллиард доллардан асты. Өңдеу өнеркәсібі

тау-кен саласымен салыстырғанда жылдам өсіп жатыр.

Біз осы қарқынды жоғалтамыз керек. Бұған дейін жасалған қолайлы жағдайды тиімді пайдаланып, жаңа инвестициялық кезеңді бастауымыз қажет.

Үкімет және әкімдер экономиканың

құрылымын өзгертуге баса назар аударуға тиіс. Еліміздің тұрақты дамуына мүмкіндік беретін жаңа тетіктерді қарастырып жөн. Басты мақсат – азаматтардың табысын арттыру. Жұмысты дұрыс үйлестіре білсек, бұл – қолдан келетін шаруа.

Экономика өскен сайын әлеуметтік теңсіздік азайып, орта тап күшейе түсуі керек. Сонда ғана біз еліміздің әлеуетін күшейте аламыз. Ол үшін кез келген істің басты өлшемі тиімділік болуға тиіс. Яғни, әрбір шешім, әрбір жоба ең алдымен елге пайдалы болуы қажет.

Енді алдағы жұмыстың нақты бағыттарына тоқталайын.

БІРІНШІ. Ақша-несие саясаты мен фискалды саясаттың арасындағы үйлесімсіздікті жою қажет.

Қазір нақты секторға несие әлі де ойдағыдай берілмей жатқанын ашық айтуымыз керек. Шағын және орта бизнесті жеткілікті қаржыландыру мәселесі де шешімін тапқан жоқ. Бұл жағдай еліміздегі іскерлік ортаның белсенділігіне, экономиканың тұрақтылығына және дәйекті дамуына кедергі келтіріп отыр. Үкімет пен Ұлттық Банк бірлесіп, осыған қатысты оңтайлы шешімдер ойластыруы керек. Банктердің экономикаға көбірек қаржы құюына жағдай жасау қажет.

Жалғасы 2, 3, 4 беттерде.

Қоныс құтты болсын!

Капитоновка ауылында қоныс той! Бір қатарға салынған заманауи үлгідегі, әсем тұрғын үйлер ауылдың сәнін кіргізіп тұрғаны жасырын емес. «Жаман айтпай, жақсы жоқ» дегендей, айтып келмейтін табиғи апат – су тасқыны - салдарынан зардап шеккен тұрғындар үшін бұл күн, әрине, өте қуанышты. Сын сағаттарды басынан өткеріп, баспаналарынан айырылып қалса да, мемлекет ешкімді шарасыз күйде қалдырмады. Қолдады, көмектесті, болашаққа деген үмітін үздірмеді.

Ауыл тұрғындарына үйлердің кілтін табыстау салтанатты іс-шарасына Ақмола облысының әкімі Марат Ахметжанов және «Қазақстан халқына» Қоғамдық әлеуметтік қордың төрағасы Болат Жәмішев қатысты.

Жаңа салынған 15 үйдің кілті Капитоновка ауылының тұрғындарына табысталды. Салтанатты шара кезінде көктен себелеген жаңбырдың өзі нұрдай төгіліп, жаңа баспана иелерінің қуанышын қолпаштап тұрғандай болды.

Өңір басшысы жаңа үйлер иелеріне отбасылық амандық, дендеріне саулық, жұмыстарына сәттілік тілеп, ауыл тұрғындарына еңбекқорлығы, төзімділігі мен болашаққа деген сенімі мен жігері үшін алғысын білдірді.

Қоныс құтты болсын, ардақты жерлестер! Қиындықтар артта қалып, ертеңіміз жарқын, жоспарымыз айқын, ісіміз берекелі болсын!

Со счастливим новосельем!

Радостное событие в селе Капитоновка: жителям села, пострадавшим во время весенних паводков, были вручены ключи от 15 новых домов.

В торжественной обстановке вручили ключи счастливым новоселам аким Акмолинской области Марат Ахметжанов и председатель Общественного социального

фонда «Қазақстан халқына» Болат Жамишев.

Глава региона поздравил сельчан со знаменательным событием, пожелал крепкого здоровья, семейного благополучия, успехов в труде, выразив благодарность сельским труженикам за трудолюбие, преданность родной земле и веру в завтрашний день.

Пусть все испытания и трудности останутся позади, а впереди будет светлое будущее и яркие перспективы. Эта мысль прошла красной нитью праздничных поздравлений, ведь в основе всех благ – стабильность и мир в государстве.

А. АМАНЖОЛОВА.

Образ будущего сельских территорий

Акимова Ақмолинской области Марат Ахметжановым были вручены ключи от новых 15 домов жителям опорного села Капитоновка.

Финансирование на строительство домов осуществлялось из средств Общественного социального фонда «Қазақстан халқына» под председательством Болат Жамиева.

Уместно отметить роль Фонда устойчивого развития сельских территорий Буландынского района, которые разработали проектно-сметную документацию на данные дома.

Отметим, что фасадное решение и внутренняя планировка соответствует образу будущего сельских территорий и реализуется в рамках пилотного проекта «устойчивое развитие опорных сел Буландынского района».

Цель проекта: воплощение нового образа будущего сельских территорий Казахстана.

Задача проекта: организация внутренней миграции и концентрация населения в опорных селах с городским уровнем жизни.

Для этого Фондом изучены потребности и ожидания жителей района.

Мы хотим, чтобы не менее 95% населения района проживало в сельской среде с высоким уровнем жизни и удобствами города.

Д. НУРПЕИСОВ, руководитель Фонда устойчивого развития сельских территорий по Буландынскому району.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділетті Қазақстан: заң мен тәртіп, экономикалық өсім, қоғамдық оптимизм» атты Қазақстан халқына Жолдауы

Халықаралық сарапшылар қазақ банкерін ресурсқа бай елдер ішіндегі ең көп пайда табатын банкер санатына қосады. Сондықтан осы саладағы салық мөлшері әділ белгіленуге тиіс. Банкердің акционерлері дивидендіне сәйкес салық төлеуі керек. Банкерге мемлекет көрсеткен көмек тұрғысынан қарасақ, бұл – өте орынды ұстаным.

Цифрлық активтердің айналымын қамтамасыз ету және банк саласына инновацияларды қауіпсіздік талабына сәйкес енгізу үшін оны реттейтін тетіктердің тұрақты болуы маңызды.

Бізге Банкер туралы жаңа заң қажет. Бұл құжатта экономикалық белсенділікті қолдау және финтех саласын қарқынды дамыту сияқты өзекті мәселелер шешімін табуы керек. Қазір қолданып жүрген заң шамамен 30 жыл бұрын қабылданған. Ол кезде заман да мүлде басқа болды.

Ашығын айтуымыз керек, бізде республикалық бюджеттің кіріс бөлігі орындалмай жатыр. Бұл – бұрынғы және қазіргі Үкімет жұмысындағы үлкен олқылық. Мұндай жағдай жиі қайталанса, түптеп келгенде, еліміздің дамуын тежейді. Сондықтан оған жол бермеу қажет. Бюджет қаржысын тиімді пайдаланып, оның шығыс бөлігін шектеп, қатаң бақылауға ұстаған жөн. Үкімет Ұлттық Банкпен бірлесіп, осы мәселеге қатысты нақты шаралар қабылдауға тиіс.

Мемлекет қаржысының тұрақтылығын қамтамасыз етудің бірден бір жолы – көрпеге қарай кәсілу. Сондықтан бюджет қаражатын стратегиялық маңызы жоқ аса шұғыл емес шаруаларға оңды-солды шашуды доғару керек.

Бюджетаралық қарым-қатынасты да ретке келтіру қажет. Шағын және орта бизнес-тен түсетін салықты аймақтардың өзінде қалдыру дұрыс әрі уақтылы қабылданған шешім болды. Бұл қадам кәсіпкерліктің дамуына едәуір серпін берді. Сонымен қатар әкімдердің дербестігін арттырды. Алайда кейбір әкімдер қосымша кіріс көзіне ие болған соң, оны елге пайдасыз іске шашып, тиімсіз жұмсайтын болды. Аса маңызды емес міндеттер мен жобаларға қаржы бөле бастады.

Үкімет бюджет тапшылығының орнын толтыратын қаржы көзін табу үшін тиімді компенсациялық тәсілдер ойластыруы қажет.

Енді Ұлттық қордың рөліне жеке тоқталайын. Қордың қаражатын, ең алдымен, мемлекет мүддесі үшін, яғни еліміздің стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыру үшін пайдалану қажет. Ұлттық қор шетелдік қаржы институттарына қызмет етпеуі керек. Ұлттық қор – ұзақ мерзімге арналған макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ететін аса маңызды құрал. Сондықтан оны тиімді басқару қажет.

Экономиканы қарқынды дамыту үшін тек мемлекет қаржысына сүйену жеткіліксіз екені анық. Жеке инвестициялар тарту арқылы іскерлік белсенділіктің артуына қолайлы жағдай жасаған жөн. Ол үшін, ең алдымен, салық саясаты тұрақты болуы тиіс. Сонда бизнес те сапалы дамуға ынталы болады және жауапкершілікпен жұмыс істейді.

Жаңа салық кодексі қазіргі жүйені қайта жаңғыртуға арналған. Бұл құжат салықтық әкімшілендіру ісінің салық төлеушілерге деген сенімге негізделген мүлде жаңа жүйесін қалыптастыруға тиіс. Кодекстің ережелерін әркім әрқалай қабылдамауы үшін оны жеңілдетіп, экономикалық тұрғыдан белсенді азаматтың бәріне бірдей түсінікті ету өте маңызды.

Салық режимдерін кәсіпкерлерге жасалған қолайлы жағдайдың нашарлап кетпеуін ескере отырып, оңтайландырылған жөн. Бөлшек салықтың енгізілуін мысал ретінде айтуға болады. Осы нормаға сенім артқан кәсіпкерлер қызметін ашық жүргізе бастады, кәсіптерін бөлшектеуді азайтты.

Алайда бұл режим негізінен халықпен тікелей жұмыс істейтін кәсіпкерлерге қатысты болуға тиіс.

Тұтынушыларға арналған қызметтер мен сауда-саттықтың мүмкіндіктері толық пайдаланылса, экономиканы дамыту, салық түсімдерін арттыру және халықты жұмыспен

қамту шаралары тезірек нәтиже береді.

Фискалды реформа табысты болсын десек, салықтық әкімшілендіру ісін жаппай цифрландыру керек. Сыбайлас жемқорлыққа қатысты сын-қатерлерді барынша азайтып, салық саласындағы үдерістердің ашық болуын қамтамасыз ету үшін оны тезірек электронды форматқа көшірген абзал.

Бүкіл салық саясатын жиі өзгеріп жатқан фискалды ахуалға бейімдеу керек, соның ішінде салық мөлшерлемесін де қайта қараған жөн.

Жеке табыс салығының мөлшерлемесін азаматтардың кірісін қарай дифференциациялау қажеттігі туындап отыр.

Салықтық әкімшілендіру ісінде жазалау тәсілінен де бас тартқан абзал. Мәжбүрлеу шараларын қолданбай-ақ, хабарлама жіберу арқылы өндірілетін салық берешегінің жоғары шегін көтеруге болады деп ойлаймын. Ал салық берешегі осы шектен асып кетсе, қарыз сомасы аясында ғана шектеу қойылуға тиіс. Яғни, борышкердің банктегі есепшоты толық бұғатталмайды. Берешек сомасы тым көп болған жағдайда, кепілге мүлік қиюды талап етпей, қарызды бөліп төлеуге мүмкіндік берген жөн.

Жоспарға сай тексеру тәсілінен біржолата бас тартуға тырысу керек. Ол үшін қатерлердің алдын алу жүйесін жетілдіру қажет.

Салық жеңілдіктерінің тиімділігін арттыру өзекті мәселеге айналды. Кәсіпкерлер өздері пайдаланатын салық жеңілдіктері бойынша есеп беруге тиіс. Бизнесің дамытуға нақты септігі тиетін жеңілдіктерді ғана қалдырған абзал. Мысалы, өндірісті өркендетеміз деген инвесторларға артықшылық беруге болады. Яғни, құрылыс салуға, активтерді сатып алуға, жаңғыртуға және қайта құруға бір реттік салық жеңілдігін берген жөн. Терең өңделген өнімді экспортқа шығаратын кәсіпкерлерге жеңілдіктер беру маңызды. Олар өзге бизнеске қарағанда көбірек қолдауға ие болуы керек.

Үкімет пен Парламентке жаңа Салық кодексінің жобасына қатысты жан-жақты талқылау жүргізуі тиіс.

Қиын болса да, дұрыс шешім қабылдау қажет. Бұл жерде асығыстыққа жол беруге болмайды. Жаңа Салық кодексінің сапалы әзірлеу үшін оны қабылдау мерзімін келесі жылға ауыстыруға болады деп санаймын.

Келеңкелі экономика үлесінің жоғары деңгейде қалуы қаржы саласындағы ахуалды ушықтырып тұр. Оны айтарлықтай төмендету үшін мұқият ойластырылған жан-жақты шаралар қабылдаған жөн. Атап айтқанда, шекарадағы кеден беткейлеріне қатысты барлық жұмысты тез арада аяқтау қажет. Сондай-ақ сыртқы сауда операцияларынан түсетін кірістің басқа елдерге заңсыз өтіп кетуіне жол бермеу керек.

ЕКІНШІ. Инвестициялық ахуалды және бизнес жүргізуге қажетті жағдайды жақсарту жолында үздіксіз жұмыс істеу маңызды.

Дүние жүзінде инвестицияға талас өршіп тұрған кезде елге қаржы тарту үшін «дәл осы жерде және дәл қазір» қағидасы бойынша шешім қабылдау – ең қажет шара. Сондықтан Үкімет жанындағы Инвестиция штабына ауқымды құзырет берілді. Бұл қадам металды терең өңдеу, мұнай-газ-көмір химиясы, туризм, энергетика және машина жасау сияқты маңызды салалардағы жобаларды жүзеге асыру қарқынын арттыруға жол ашты.

Экономикаға салынған тікелей инвестиция көлемін азайтып алмау үшін осы бағыттағы жұмысты күшейту керек. Кейбір әкімдер мен министрлер инвестор тарту ісіне жөнді атсалыспай отырғанын атап өткізеді. Үкімет бұл шаруаны ретке келтіруге тиіс.

Мемлекеттік-жекеменшік әріптестік арқылы іске асырылатын жобаларды сапалы әзірлеу қажет. Әсіресе, халықаралық қаржы институттары қатысатын жобаларға баса назар аудару керек. Үкіметке халықаралық қаржы ұйымдары мемлекеттік-жекеменшік әріптестік тәсілімен қаржыландырып, толық жүзеге асыратын ауқымды жобалардың тізімін жасауды тапсырамын.

Мен биыл мамыр айында «Экономиканы

ырықтандыру шаралары туралы» Жарлыққа қол қойдым. Бұл құжатта көрсетілген талаптар мүлтіксіз орындалуға тиіс.

Мемлекеттің экономикадағы тікелей үлесі әлі де жоғары деңгейде қалып отыр. Мұндай ахуал нарықтағы теңдік шарттарын бұзады, жеке бастамаларға тосқауыл болады.

Елімізде мемлекеттік кәсіпорындарды басқару саясаты әлі де тиімсіз екенін мойындаған жөн. Олардың мақсат-міндетін, қызмет аясын, қаржыландыру тәсілдерін және жұмысының басқа да тұстарын тиісті заңдармен реттеу қажет. Сонымен бірге холдингтер мен Үкіметтің арасындағы қаржы мәселелеріне қатысты ұстаным тұрақты әрі жүйелі болуға тиіс.

Мен 2022 жылғы Жолдауымда бәрін басынан бастап реттеуді тапсырған едім. Реформаның бірінші кезеңінің өзінде орынсыз әрі қажетсіз 10 мыңнан астам талаптың күші жойылды. Оның бәрі кезінде кәсіпкерлерге кедергі келтірген еді.

Бас прокуратура ірі инвестициялық жобаларды жүзеге асыруға қолдау көрсете бастады. Инвесторларға «жасыл дәліз» қағидасы бойынша жеңілдіктер берілді. Экономикалық қылмыстардың біразы қылмыс деп танылмайтын болды.

Алайда кәсіпкерлерден мемлекеттік органдардың шектен тыс қадағалап, бақылайтыны туралы шағымдар әлі де түсіп жатыр. Үкімет Бас прокуратурамен бірлесіп, инвестициялық ахуалға әсерін тигізетін жағымсыз үрдістерді жою керек.

Бытыр бизнес өкілдерімен өткен кездесуде бұл мәселе бойынша мен нақты ұстанымды айттым. Біз кәсіп иелерімен өзара келісімге келдік, яғни «капиталды заңдастыру» үшін міндетті түрде Қазақстан экономикасына қаржы салу қажет болады.

Ең бастысы, салынған қаржы ел игілігіне жарауы керек. Бұл талапты нормативтік тұрғыдан бекітіп алу қажет.

Тиісті реестрге енгізілген кәсіпкерлермен келісім жасаған кезде мемлекетке қайтарылатын активтерді «заңсыз» деп танымау туралы норманы бекітуге болады. Бұл – шын мәнінде, ірі кәсіп иелерінің мүддесіне сай келетін маңызды қадам. Бірақ, кәсіпкерлер де қаржыны республикалық бюджетке аудару мәселесіне келгенде Үкіметпен және Бас Прокуратурамен тығыз байланыста жұмыс істеуге тиіс. Бұл – әр теңге үшін саудаласпай, қажетті шараның бәрін өз еркімен жасау керек деген сөз. Олар осы елдің азаматы ретінде мектеп, аурухана, стадион, музей және басқа да әлеуметтік-мәдени нысандар салуға қомақты қаржы бөлуге міндетті. Мұндай кәсіпкерлердің есімі жомарт жандардың «алтын тізіміне» жазыла-ды. Ал, одан бас тартқан немесе сөзбұйыда салған кәсіпкерлерге қатысты әңгіме басқаша болады.

2029 жылға қарай орта бизнестің ел экономикасындағы үлесі 15 пайызға жетуі керек. Бұл – Үкіметтің алдында тұрған маңызды міндет. Қазір бұл көрсеткіш 7 пайыз шамасында. Жыл басында мен орта бизнесті қолдау үшін нақты шешімдер қабылдау жөнінде тапсырма бердім. Яғни, жан-жақты шаралар қолға алынуы керек еді. Алайда, іс жүзінде әлі дайын емес.

Әр кәсіпкер қолдаудың қандай түрі бар екенін және оған қалай қол жеткізе алатынын еш қиындықсыз біліп отыруы қажет. Сонда шағын бизнес орта бизнес санатына өтуге мүмкін болады. Бізде қазір қолдау шараларының 100-ден астам түрі бар. Бұдан білікті маманның өзі шатасуы мүмкін. Сондықтан мемлекеттік қолдау шараларының қаншалықты тиімді екенін мұқият тексеріп шығу керек.

Ұсынылатын жеңілдіктердің бизнес өкілдеріне түсінікті бірыңғай тізімін әзірлеу қажет. Шағын және орта бизнесті дамыту үшін финтех тәсілдерін пайдалануға болады, бұл мәселе бойынша тиісті ұсыныстар бар.

Агроөнеркәсіп кешінен инвестиция тарту – өте маңызды міндет. Тасқын судан болған қиыншылықтарға қарамастан, диқандармыз егін егу жұмысын дер кезінде аяқтады. Оларға зор ризашылығымды білдіремін.

Биыл егіс науқанына екі есе көп қаражат бөлінді. Алайда агроөнеркәсіп бөлінітін

бүкіл ақшаның 70 пайызы – мемлекет қаржысы. Бұл салаға коммерциялық банкердің қаражатын да тарту қажет. Диқандарға өсімі аз несие беру үшін мемлекеттік қаржы институттарын субсидиялау шаралары қолға алынды. Банкерге қатысты осындай тәжірибені қолдану керек.

Мұның бәрі шаруаларды айналымға қажетті қаражатпен шұғыл қамтамасыз етуге, сыбайлас жемқорлық қатерін азайтуға және несие алуды оңтайландыруға жол ашады.

Агроөнеркәсіп кешінен тікелей субсидиялау тәсілінен арзан несие беру тәсіліне біртіндеп көшу – аса маңызды міндет.

Бөлінген қаражаттың бәрі тиімді жұмсалуға тиіс. Алайда шындыққа жанаспайтын ақпарат беру, басқаша айтқанда, мәліметтерді бұрмалау ауыл шаруашылығындағы шынайы ахуалды бағалауға кедергі келтіріп отыр.

Арнайы комиссия 2 миллион ірі қара және 3 миллионнан астам уақ мал санда бар, санатта жоқ екенін анықтады. Егін шаруашылығы саласында да осындай жайт-тарт бар екені белгілі болды. Шын мәнінде, мұның бәрі – мемлекеттен субсидия алу үшін жасалған көзбұзушылық. Ондай қылмыстық әрекеттерге тосқауыл қою қажет. Ал, мұндай іспен айналысқан адамдарды жауапкершілікке тарту керек.

Жер – ауыл шаруашылығы саласына инвестиция тартудың басты кепілі.

Жер телімдерін қайтару жөніндегі арнайы комиссия әкімдіктердің ауыл шаруашылығы алқаптарын конкурстік өткізбей-ақ беру туралы екі мыңнан астам заңсыз шешім қабылдағанын анықтады. Бұл мәселе қатысты екішүткі ұстаным болмауы қажет.

Заңсыз алынып, пайдаланылмай жатқан жер оңтайландырылған рәсім бойынша мемлекетке қайтаруға тиіс. Ал, жерді пайдаланушы оған инвестиция салып, адал еңбек етіп жатса, жұмысқа бөгет жасамау керек. Сондай-ақ оның ауылды көркейтп, тұрғындарға тұрақты жұмыс беріп отырғанын да ескерген жөн.

Көптеген меншік иесі өздері пайдасын көріп отырған жерден мыңдаған шақырым алмастырады, ондағы ауыл тұрғындарына қамқорлық жасау ойына кіріп те шықпайды. Бізге мұндай жер иелерінің қажеті жоқ. Үкімет пен Бас прокуратура оларға қатысты мәселені мықтап қолға алуға тиіс.

Азаматтар, әсіресе, ауыл тұрғындары заңды түрде табысты жұмыс істеп, болашағының қамын өзі ойлауы керек. Оларды осыған ынталандыру – мемлекеттің басты міндетінің бірі.

Бытыр «Ауыл аманаты» жобасы басталды. Жалпы нәтижесі жаман емес. Енді осы жоба аясында тағы бір жаңа тәсілді, яғни «тауар несие» беру мәселесін қарастыру қажет.

Ауыл тұрғындарына өз өнімдерін өңдеуге және сатуға мүмкіндік беретін инфрақұрылым құру өте маңызды.

Әр ауданда азаматтарға түрлі ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіруді үйрететін орталық ашу қажет. Осындай жаңа «Аманат» партиясының бастамасымен Жамбыл облысы Меркі ауданында жүзеге асырылды. Үкімет пен әкімдер бұл тәжірибені басқа да аймақтарға таратуды ойластыруы керек.

Жалпы, отандық бизнеске және шетел инвесторларына жол ашу – Үкімет пен барлық мемлекеттік органның міндеті. Ал олардың, яғни бизнестің және инвесторлардың заңды қызметіне кедергі жасау аса ауыр құқық бұзушылық деп саналуға тиіс. Демек ондай әрекетке жол бергендер тиісті жазасын алады. Мен бұл туралы үнемі айтып жүрмін.

Ал кәсіпкерлер мен инвесторлар өз жұмысын адал жүргізіп, заңды сақтап, салық төлеуден жалтармауы керек.

ҮШІНШІ. Еліміздің өнеркәсіп әлеуетін толық пайдалану үшін жан-жақты шаралар қабылдау қажет.

Үкімет 17 ірі жобаның тізімін жасады. Онда терең өңдеу тәсілін меңгеруге басымдық берілген.

Өз шикізатымыз бен құрал-жабдықтарымызды барынша пайдалану, ірі кәсіпорындарға жапсарлас өндірістер ашу маңызды.

Мен жуырда Қарағанды облысында

болдым. Сол кезде «Qarnet» металлургия комбинатына бардым. Отандық инвестор келген соң, ондағы ахуал едәуір тұрақталды. Кәсіпорын жаңғыртыла бастады. Бұл қадам өндірілетін өнім көлемін айтарлықтай арттыруға тиіс.

Саран қаласының экономикасын әртарапандыру жұмысы жүргізіліп жатыр. Онда автокөлік доңғалағы және тұрмыстық техника шығаратын өндірістер іске қосылды. Соның арқасында бұл елді мекен моноқалалар санатынан шығарылды. Басқа да моноқалаларға дем беру үшін осы тәжірибені қолдану қажет.

Жалпы, аймақтардың өсіп-өркендеуіне жол ашатын жаңа өндіріс орындарын барынша дамыту керек.

Биыл арнайы Жарлықпен Алатау қаласы құрылғанын білесіздер. Бұл қала қарқынды дамитын, инновация кеңінен қолданылатын әрі білікті мамандар жұмыс істейтін орынға айналуы қажет. Үкімет онда жайлы өмір сүріп, табысты еңбек етуге, инвестиция салуға қолайлы жағдай жасауға тиіс.

Автокөлік құрастыру ісінде оң нәтижелер бар. Осы қарқынды сақтап, жергілікті өндіріс көлемін ұдайы арттыру керек. Мемлекеттің автокөлік өнеркәсібіне көрсетіп жатқан жан-жақты қолдауы түптің түбінде толыққанды автокөлік құрастыру кластері ретінде елдің игілігіне айналуы қажет.

Мұнай-газ-химия саласын одан әрі дамыту – маңызды міндет.

Біз полипропилен және полиэтилен шығаратын ірі өндірістік жобаларды жүзеге асыра бастадық. Бутадиен, карбамид, терефтал қышқылдың өндіруге арналған басқа да болашағы зор жобалар қолға алынып жатыр.

«Орта Азия – Орталық» магистральді газ құбырының елімізге тиесілі 800 шақырымнан астам бөлігін жаңғырту жұмысы өте қысқа мерзімде аяқталды. Газ тасымалдау бағдарларын әртарапандыру және оның қуатын арттыру қажет. Тұрғындарды және экономиканы газбен қамтамасыз ету – Үкіметтің басты міндетінің бірі. Бытыр бірқатар газ кеніші игеріле бастады. Сондай-ақ жылына жалпы көлемі бір миллиард текше метр газ өндіретін жаңа кен орындарын игеру жоспарланып отыр. Әзірге бұл жобалар толық іске қосылған жоқ. Сондықтан газды ішкі нарыққа тиімді бөлу қажет. Жылу электр орталықтарын және қарапайым тұтынушыларды көмір орнына газ жағуға көшіру жұмысын байыппен жүзеге асырған жөн.

Үкіметке Жаңаөзендегі, Қашағандағы және Қарашығанқатасы жаңа өңдеу кәсіпорындарының құрылысын тездетуді тапсырамын. Бұл – басты міндет.

Осы саланы табысты дамыту үшін инвестицияның қайтарымын қамтамасыз ететін пәрменді ынталандыру шараларын қысқа мерзімде қабылдау, соның ішінде ақыла сыйымды тарифтер мен көтерме бағаларды белгілеу керек.

Газ кеніштерінде геологиялық барлау жасау үшін жаңа инвестиция тарту тұрғысынан алғанда бұл шаралар өте маңызды. Әйтпесе, экономиканы қажетті көлемде газбен қамтамасыз ету мүмкін емес.

ТӨRTІНШІ. Инфрақұрылымға қатысты өзекті мәселелерді шешу қажет.

Бұл жұмыс, ең алдымен, энергетика және коммуналдық шаруашылық саласында жүргізілуі тиіс.

Қазір энергия өндіретін жаңа нысандар салу үшін берілетін несие шарттарын қолайлы деп айта алмаймыз. Сондықтан Үкімет қаржы институттары арқылы ұзақ мерзімге арналған қолжетімді несие беру жолдарын ойластыруға тиіс.

Мемлекеттің ұзақ уақытқа арналған нақты тариф саясаты, яғни тиісті жоспар болуы керек. Бұл – осы салаға «ұзақ мерзімге инвестиция тартудың» негізгі шарты. Алайда тұтынушыларға арналған тарифтің орынсыз өсуіне жол беруге болмайды.

Энергетика және коммуналдық шаруашылық саласын жаңғырту жөніндегі ұлттық жобаны жыл соңына дейін бекіту керек. Коммуналдық ресурстарды үнемдеу мәдениетін қалыптастыру – өте өзекті мәселе.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділетті Қазақстан: заң мен тәртіп, экономикалық өсім, қоғамдық оптимизм» атты Қазақстан халқына Жолдауы

Келесі жылдан бастап нақты ережелер енгізілуі тиіс. «Көп тұтынсаң – көп төлейсің» қағидатын басшылыққа алу қажет. Алайда тұтынушылар жеке монополистердің шырғауында жалғыз қалмауға тиіс.

Заңнамаға әлеуметтік маңызы бар қызметтер деген ұғым енгізілуі керек. Оны мемлекеттік қызмет көрсету үдерісі сияқты реттеген жөн.

Қазір әлемде энергия тапшылығы күшейіп барады. Елімізге сенімді және экологиялық таза қуат көздері аса қажет. Сондықтан біз атом энергетикасын дамытуға баса мән беруіміз керек деп ойлаймын.

Себебі экономикамыз күн өткен сайын мол энергияны қажет етеді. Мұндай сұранысты атом энергетикасы қамтамасыз ете алады. Қазір дамыған және дамушы 30 мемлекетте 200-ге жуық атом электр стансасы жұмыс істеп тұр.

Біз еліміздің өзіне тән ерекшелігін және ұзақ мерзімге арналған ұлттық мүдделерімізді ескере отырып, тек алға қарай жүріміз қажет. Бір сөзбен айтсақ, болашақты ойлауымыз керек. Сондықтан мен атом электр стансасын салуға қатысты барынша байыпты шешім қабылдау қажеттігін ұдайы айтып келемін.

Стратегиялық жоспарларды қоғамда кеңінен талқылау керек деп санаймын.

Ел өміріндегі әрбір маңызды қадам жұртшылықпен бірлесіп жасалуға тиіс. Атом электр стансасы туралы референдумға қатысты да дәл солай болуы керек. Былтыр мен бұл мәселе бойынша өз пікірімді айттым, яғни, референдум тақырыбының қоғам талқысына түскеніне бір жыл болды. Бұл азаматтарымыздың жан-жақты ойлануы, салмақты шешім қабылдауына жеткілікті мерзім деп ойлаймын. Сондықтан мен Үкіметтің ұсынысын қолдаймын.

Атом электр стансасын салу мәселесіне қатысты жалпыұлттық референдум биылғы 6 қазанда өтеді. Бүгін тиісті Жарлыққа қол қоямын.

Алдағы референдум кең ауқымды жалпыұлттық диалогтың тағы бір айқын көрінісі болмақ. Шын мәнінде, бұл – «Халық үніне құлақ асатын мемлекетке» тән сипат. Біз осындай қадамдар арқылы жаңа қоғамдық-саяси мәдениеттің негізін қалаймыз. Маңызды мемлекеттік шешімдер қабылдаудың жаңа үлгісін жасаймыз.

Келесі мәселе. Көлік-логистика секторын дамыту – стратегиялық мәні айрықша басымдық.

Еліміз Еуразия құрлығының дәл ортасында орналасқан. Бұл – бізге әлемдік бәсекеде зор мүмкіндік беретін артықшылық. Сондықтан көлік инфрақұрылымына салынып жатқан әрбір инвестиция өзіне-өзі ақтайтын сөзсіз.

Біз кейінгі ұрпаққа жоғары сапалы атом және теміржолдарды қалдыруымыз керек. Сондай-ақ тиімді жұмыс істейтін әуе хабтарын, теміржол бекеттері мен теңіз порттарын салуымыз қажет. Бұл ретте бірқатар кешенді мәселені шешкен жөн.

Теміржол саласында реформа жасау үшін тариф жүйесі қайта қаралуы керек. Бұл – айдан анық нәрсе. Жаңа тарифтер теміржол желісін қалыпты жағдайда сақтауға және оның тасымал қабілетін арттыруға мүмкіндік береді.

«Қазақстан темір жолы» компаниясы үш ірі инфрақұрылымдық жобаны қолға алды, яғни теміржол салып жатыр. Оның жалпы ұзындығы мың шақырымнан асады. Бұл жобалар бекітілген мерзімде және өте сапалы іске асырылуға тиіс.

Автокөлік жолдарының жай-күйі – өзекті мәселе. Мен бұл туралы осыған дейін де айттым. Биыл елімізде 12 мың шақырымға жуық жол салынып, жөнделіп жатыр. Қазақстанда мұндай ауқымды жұмыс бұрын-соңды болмаған. Астана-Алматы, Ақтөбе-Атырау-Астрахань, Талдықорған-Өскемен бағытындағы күре жолдарды қайта жаңғырту жұмыстары аяқталып қалды. 2,5 мың шақырымға созылатын облысаралық және ауданаралық жолдарды орта деңгейде жөндеуге арналған бағдарламаның мән-маңызы зор. Дәл осы жолдармен жұрт өте жиі жүреді. Сондықтан бағдарламаның ауқымын кеңейтіп, оған кемінде 10 мың шақырым жолды қамтуды тапсырамын.

Әрине, мұнда саннан гөрі сапа маңыздырақ. Сол үшін инновациялық заманауи әдіс-тәсілдерді кеңінен қолданған абзал. Бұл жұмысқа қоғамдық бақылауды күшейту үшін бірыңғай цифрлық платформаны іске қосқан жөн. Онда барлық жолды, соның ішінде, қала аумағындағы жолдарды салуға және жөндеуге қатысты ақпарат болуы керек.

Қазақстан цифрландыру саласында қол жеткізген жетістіктерін еселей түсуге тиіс. «Электронды үкімет» платформасына жасанды интеллект технологиясын барынша енгізу қажет. Қазақстан жасанды интеллекттің кеңінен қолданын және цифрлық технологияларды дамытып жатқан елге айналуға тиіс. Бұл – Үкіметтің басты міндетінің бірі. Парламент депутаттарын осы жұмысқа атсалысуға шақырамын.

Келесі жылы Астанда Жасанды интеллект ұлттық орталығын іске қосу керек. Бұл орталық оқушылар, студенттер, ғалымдар

және кәсіпкерлер үшін әрдайым ашық болады.

Цифрлық активтер мен майнингті заңмен реттеп, криптобиржаларды одан әрі дамыту ісін жалғастыруға жөн. Елімізде экономикаға қажетті электр қуатын өз керегіне шамадан тыс пайдаланатын, сөйте тұра салықты аз төлейтін кәсіпкерлер бар. Міне, осындайларды жөнге салу керек.

2025 жылы Каспий теңізі арқылы талшықты-оптикалық байланыс желісін тарту жобасы аяқталмақ. Еліміз үшін бұл жобаның маңызы зор. Сол арқылы мәліметтердің халықаралық арнасымен және трансшекаралық ағынымен байланысты цифрлық инфрақұрылым құра аламыз.

Жалпы, телекоммуникация желілері мен дата-орталықтарын барынша жетілдіруге, кибер-қауіпсіздіктің әлемдік стандарттарын енгізуге және мамандарымыздың біліктілігін арттыруға қатысты жұмысты жалғастыру керек.

Әуе хабтарын дамыту – өте маңызды міндет.

Қазақстанның әуе кеңістігі арқылы жыл сайын 150 мың тоннаға жуық тасымалданады. Алдағы төрт жылда бұл көрсеткішті екі есе ұлғайтуға болады. Әуежайларымыздың жүк тасымалдау мүмкіндігін арттыру үшін барлық жағдайды жасау керек.

Ішкі әуе бағдарларын дамытуға айрықша назар аударған жөн. Бұл, әсіресе, негізгі туризм нысандарының инфрақұрылымын жақсарту үшін маңызды.

Балқаш және Алакөл демалыс аймақтарындағы ұшу-қону жолақтары толық жаңғыртылды. Катонқарағай, Зайсан және Кендірлі өңірлерінің де туристік әлеуетін дұрыс пайдалану қажет. Осындай демалыс аймақтарында сапасы жоғары жол инфрақұрылымы бар әуе бекеттері мен әуежайлар салу керек.

Өнеркәсіпті дамыту қорының есебінен кіші авиация ұшақтарын алған жөн.

Туризм жобаларын жүзеге асырғанда табиғатқа зиян келтірмей, экологияны сақтау барынша маңызды екенін ерекше атап өткім келеді.

Келесі. Ирригация жүйелері және жалпы су шаруашылығы мәселесімен мұқият айналысу қажет.

Көктемдегі алапат тасқын бүкіл еліміз үшін үлкен сынақ болды. Сол қиын күндерде біз ынтымағы жарасқан ел екенімізді көрсеттік. Қазақстанның әр аймағынан жиналған еріктілер мен жанашыр азаматтар зардап шеккен жұртқа көмек қолын созды. Меңің елдік істен шет қалмау туралы үндеуіме ірі бизнес өкілдері де қолдау білдірді. Мемлекеттің батыл әрекеті мен халықтың өзара тілектес болуының арқасында аса қиын жағдайдан аман-есен өттік. Дегенмен, орталық және жергілікті билік өкілдері осы оқиғадан сабақ алуы керек.

Қазіргі заманда біз кез келген қатерге дайын болуымыз қажет. Сондықтан қарғын суды жинап, диқанардың қажетіне жарату үшін оны дұрыс сақтай білген жөн. Гидрология бекеттерін жөндеп, жаңғырту қажет. Суды барынша үнемдеу жұмысын ұйымдастыру керек. Бұл – ең алдымен, ауыл шаруашылығына қатысты мәселе, яғни су үнемдеу технологиясын, әсіресе, ауыл шаруашылығында кеңінен қолдану қажет.

Су қорын жинап, оны тиімді пайдаланып, ирригация жүйесін дұрыс қолдана алсақ, бұл салаға да инвестиция тартуға болады. Сондықтан тариф саясатын реттеп, инвесторларға тиімді қолдау шараларын ұсыну қажет. Бұл – Үкіметтің алдында тұрған маңызды міндет. Нақты жұмысқа кірісу керек.

БЕСІНШІ. Еліміздің кадрлық әлеуетін біртіндеп арттыру өте маңызды. Экономиканы білікті мамандармен қамтамасыз ету – аса өзекті міндет. Ең алдымен, су, энергетика, құрылыс және басқа да салаларда қатты байқалып отырған кадр тапшылығын жою қажет.

Сондай-ақ болашақта сұранысқа ие болатын кәсіптер үшін білікті мамандар даярлау керек. Бұл бағытта нақты жұмыстар басталды.

Үкімет жоғары білім саласын халықаралық білім беру кеңістігімен ықпалдастырып жатыр. Қазірдің өзінде елімізде шетелдің белгілі 23 жоғары оқу орны жұмыс жүргізе бастады.

Оларға мейлінше қолдау көрсету керек. Атап айтқанда, маман даярлауға берілетін мемлекеттік тапсырысты біртіндеп көбейткен жөн. Бұл тәсілді білім бағдарламасы заман талабына сай келетін өз оқу орындарымызға да қолдануға болады.

Осы ретте грант құны жастарды сапалы оқытуға мүмкіндік беруге тиіс. Мемлекет қаржысын университеттің бәріне шашып, оңды-солды тарата беруге болмайды.

Үздік университеттердің нақты сектормен байланысын нығайту керек. Инновациялық саясатты еліміздің ғылыми-технологиялық басымдықтарымен үйлестіру қажет. Мұндай қадам әр саладағы инновацияға серпін береді. Сондай-ақ жоғары оқу орындарындағы қолданбалы ғылымның әлеуетін арттырады. Сонымен қатар ғалымдардың шетелдегі тағылымдамасын әншейін синекураға және «академиялық туризмге» айналдырмау керек.

Жоғары оқу орындары ғана емес, техникалық және кәсіптік білім беру мекемелері де білікті кадрлар даярлауы қажет. Үкімет колледжде жақсы оқыған түлектерді мамандығы бойынша мемлекеттік қызметке алу мүмкіндігін қарастыруға тиіс.

Кәсіптік білім беру саласына реформа жасау – айрықша өзекті мәселе. Бұл – экономиканың өсімін қамтамасыз ету және инвестициялық тартымдылығын арттыру үшін аса қажет қадам.

Мен 2025 жылды Жұмысшы мамандықтары жылы деп жариялаймын. Осы уақыт ішінде техникалық және кәсіби білім беру жүйесін реформалау қажет. Сондай-ақ біз жұмысшы мамандықтарын дәрiптeу арқылы қоғамда еңбекқор және нағыз маман болу идеясын насихаттаймыз.

Адал әрi табанды еңбегiмен табысқа жеткен адамдар қашанда құрметтi, сыйлы болуы керек. Бұл бiз ұсынып отырған «Адал азамат – Адал еңбек – Адал табыс» қағидатына толық сай келедi.

Бiр сөзбен айтқанда, бiздiң қоғамда еңбекқорлық кәсiбилiк сияқты қасиеттер өте жоғары бағалануға тиiс. Өз кәсiбiн жетiк меңгерген мамандар ұлт сапасын арттырады. Сондықтан бiз еңбек адамның мәртебесiн көтерiп жатырмыз. Бұл бағыттағы жұмыс тоқтамайды, жалғаса бередi.

Жұмыстың жаманы жоқ, кез келген еңбек – қадiрлi. Ең бастысы, әркiм жауапкершiлiктi терең сезiнiп, өз мiндетiн сапалы атқаруға тиiс. Сонда ғана елiмiз дамудың сара жолына түседi.

Халқымызда «Жұмыстың көзiн тапқан байлықтың өзiн табады» деген сөз бар. Кәсiбiне адал әрi жауапкершiлiкпен қараған адам қашанда лайықты бағасын алады. Бұл түсiнiктi қоғам санасына сiңiру қажет. Азаматтарға құрметтi атақ берудегi түпкi мақсатымыз да – осы. Бұған дейiн мұғалiмдерге, дәрiгерлерге және мәдениет қайраткерлерiне осындай атақтар берiле бастады. Бұл – өте жақсы бастама, оның аясын кеңейту керек.

Бiз түрлi саладағы мамандарға, қатардағы жұмысшыларға құрмет көрсетуiмiз қажет. Бәсекеге қабiлеттi экономикасы бар оңбектi болары десе, ең алдымен, адал еңбектi бағалаған абзал. Сондықтан инженерлерге, геологтарға, кен орнын игерушi мамандарға, ауыл шаруашылығы, көлiк және су саласының қызметкерлерiне, ғалымдар мен өнертапқыштарға берiлетiн құрметтi атақтар мемлекеттiк марапатпен санатына қосылады.

Еңбегiнiң қызметкерлiк деңгейде бағалануы барша кәсiп месiне ерекше шабыт бередi, еңбек адамның абырой-беделi көтередi.

Елiмiздiң кадрлық әлеуетiн арттыру iсiнде орта бiлiм беру жүйесi өте маңызды рөл атқарады.

Менiң тапсырмаммен «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы жүзеге асырылып жатыр. 2025 жылдың соңына дейiн заманауи үлгiдегi 217 мектеп пайдалануға берiледi деп жоспарланған. Осы өте маңызды жұмысты «Самұрық-Қазына» қоры қадағалап отыр. Үкiмет пен әкiмдер бұл шаруаға белсене атсалысуға тиiс. Депутаттар да ортақ iстен шет қалмайды деп ойлаймын.

Үкiмет жайлы мектептердi арнайы басқару жүйесiн енгiзудi ойластыруы керек.

Сонымен бiрге елiмiздегi 1300 мектепке күрделi жөндеу жүргiзу қажет. Үкiмет әкiмдермен бiрге оны қаржыландыру көздерiн анықтап, соның iшiнде демеушiлерден де қаражат тартып, 3 жыл iшiнде бұл мектептердi толық жаңартуы керек.

Мемлекет кепiлдi төлемдер үшін құрауар қаражат бөледi. Оның iшiнде жекеменшiк мектептерге берiлетiн қаржы да бар.

Мысалы, 250 мыңнан астам бала оқитын жекеменшiк мектептерге биылдың өзiнде бiрлестiрiн 134 миллиард теңге бөлiндi.

Ата-аналар мемлекеттiң жеке меншiк мектептерге нақты көмек берiп жатқанын бiлуге тиiс. Осыған орай әр балаға норматив бойынша бөлiнген қаражат көрсетiлiп тұруы қажет. Сонда азаматтарымыз әлеуметтiк бағдарламаларға бөлiнiп жатқан қаржы туралы шынайы ақпараттан хабардар болады.

Бұдан бөлек, мектептердiң жұмысын жақсарту шараларын қолға алған жөн.

Мұғалiмдердiң бiлiктiлiгiн арттыруға және әлеуметтiк мәртебесiн көтеруге көңiл бөлген абзал.

Ұстаздар – ұлттың зияткерлiк қуаты. Олар бiлiмдi ұрпақ тәрбиелеу арқылы елiмiздiң өркендеуiне жол ашады. Үздiк оқу бағдарламасы, заманауи мектептер, озық басқару жүйесi болса да, ұстаз бiлiктi болмаса, оның бәрi бекер екенi анық. Сондықтан педагогикалық жоғары оқу орындарына талапты, қабiлеттi жастарды қабылдауға баса мән беру керек. Жалпы, бұл бағыттағы жұмыстың беталысы жақсы, оны жалғастыру қажет.

Баланы мектепке дайындау мәселесiне айрықша назар аударған жөн. Мектепке дейiнгi тәрбие беру және оқыту iсiне мемлекетпен қатар ата-аналар да жауапты. Сондықтан мектепке дейiнгi бiлiм беру саласында әр балаға бөлiнетiн қаражат отбасының нақты табысына байланысты болуы керек. Осылайша, бiз бiлiм беру жүйесiн одан әрi жетiлдiру арқылы

шын мәнiнде мұқтаж азаматтарға көмек көрсетемiз және мемлекеттiк қолдаудың ашық болуын қамтамасыз етемiз. Түптеп келгенде, азаматтарымыздың әлеуетiн арттырамыз.

АЛТЫНШЫ. Ұлт саулығын нығайту үшін кешенді шараларды қолға алып, халықты әлеуметтік қолдау жүйесін жаңғырту керек.

Мiндеттi әлеуметтiк медициналық сақтандыру жүйесiнiң енгiзiлуi денсаулық сақтау саласына қосымша ресурстар әкелiп, жеке меншiк медицинаға зор пайдасын тигiздi.

Биыл денсаулық сақтау саласына бюджеттен 3,3 триллион теңге қаржы бөлiндi. Бiрақ, оның нәтижесi әлi көрiнiп жатқан жоқ.

Медициналық сақтандыру жүйесiне қатысушылар арасында мiндеттердiң дұрыс бөлiнбеуi бұрмаланған ақпараттың көбеюiне әкелiп соқтырды. Науқастарға мемлекет кепiлдiк берген қызметтердi ақылы негiзде алуды немесе бiрнеше ай бойы кезек күтудi ұсыну жайттары аз емес. Бұған жол беруге болмайды.

Бюджеттiң мүмкiндiгi мен мiндеттемесiн ескере отырып, мемлекет кепiлдiк беретiн медициналық көмектiң бiрыңғай базалық топтамасын жасау қажет. Ал одан асып кеткен шығынның бәрi сақтандыру жүйесi арқылы төленуге тиiс.

Цифрландыру болмаса, мұндай ауқымды өзгерiстердi сәттi жүзеге асыру мүмкiн емес. Бiр-бiрiне байланысы жоқ ондаған бағдарлама мен ақпараттар базасының орнына бiрыңғай мемлекеттiк медициналық ақпарат жүйесiн жасау керек.

Жаңа жүйе, меншiк түрiне қарамастан, мемлекеттiк тапсырыс алатын медицина мекемелерiнiң бәрiне толық бақылау жасалуы және мөлiметтердiң шынайы болуын қамтамасыз етуi қажет. Үкiмет осы маңызды мәселенi шешуге дереу кiрiсiп, бұл бағыттағы жұмыстың барысы жөнiнде маған және депутаттық корпусқа есеп берiп отыруға тиiс.

Елiмiздегi денсаулық сақтау саласын дамыту үшін мемлекеттiк-жекеменшiк әрiптестiк тетiктерi арқылы ресурстарды белсендi тарту қажет. Өкiнiшке қарай, шетелдердiң мемлекеттiк-жекеменшiк әрiптестiкке қатысты озық тәжiрiбелерi заңнамамызда толық көрiнiс тапқан жоқ. Мұның бәрi жобалардың тиiмсiз болуына, бюджетке түсетiн салмақтың тым артуына әкелiп соқтырады. Бұл тәсiлдердi қайта қарап, инвестиция тарту үшін ақылға қонымды тарифтер ұсыну қажет. Үкiмет денсаулық сақтау және бiлiм беру саласындағы мемлекеттiк-жекеменшiк әрiптестiкке қатысты жаңа нормативтер мен ережелер әзiрлеуi керек.

Бiлiктi медицина мамандарының тапшылығы – әлi де өзектi мәселе.

Бұл мәселенi шешу iшiн, ең алдымен, медицина саласындағы бiлiм сапасын барынша арттырған жөн. Соның iшiнде грант құнын бiлiм беру үдерiстерiнiң деңгейiне қарай саралау арқылы белгiлеп, тиiмдi тарату қажет.

Баршаңызға мәлiм, мен бұқаралық спортты дамытуға ерекше мән берiп отырмын. Жастарымыз денi сау, мықты азамат болып өсуi керек. Сондықтан ұлт саулығын сақтау үшін бұқаралық спорттың маңызы айрықша. Жақында мен Олимпиадаға қатысушылармен кездестiм, спорттағы нақты мiндеттер мен басымдықтарға тоқталдым.

Шын мәнiнде, бұл саладағы заңнаманы жаңартатын кез келдi деп ойлаймын. Заңға енгiзiлетiн өзгертулер бұқаралық спорт пен балалар спортын дамытуға зор серпiн бередi. Сондай-ақ болашақ жеңiмпаздар шоғырын даярлауға жол ашады. Депутаттар осы маңызды заң жобасына айрықша мән бергенi жөн деп санаймын.

Келесi мәселе. Әлеуметтiк тұрғыдан осал азаматтарға қолдау көрсету – өте маңызды мiндет. Сондықтан мемлекет әлеуметтiк шығыстарды бiртiндеп ұлғайтып жатыр. Қазiр бюджеттiң жартысынан көбi әлеуметтiк салаға жұмсалды.

Балалы отбасыларды қолдау үшін сәбi күтiмiне өтемақы төлеу мерзiмi бiр жылдан бiр жарым жылға дейiн ұзарды.

Зиянды еңбек жағдайында жұмыс iстейтiн азаматтарға биылдан бастап арнайы төлемдер берiлiп жатыр. «Ұлттық қор – балаларға» ауқымды жобасы iске қосылды. 7 миллион баланың есепшотына Ұлттық қордың табысынан жалпы сомасы 300 миллиардтан астам теңге аударылды. Дегенмен қазiр мемлекет тарапынан қолдау көрсетiлген кезде азаматтардың нақты табысы ескерiлмей жатқанын мойындау қажет. Басқаша айтсақ, әлеуметтiк қолдауға мүлде мұқтаж емес ауқатты отбасылар да мемлекеттен көмек алады. Мұндай жайттар аз емес. Осыны ескере отырып, халықты қолдау тәсiлдерiн жетiлдiре түсу қажет. Сондықтан, Үкiметке алдағы жылдың басынан бастап «Әлеуметтiк әмиян» жобасын жүзеге асыруды тапсырамын.

Мемлекеттiк қолдау шын мәнiнде мұқтаж адамдарға көрсетiлуi қажет. Бiр сөзбен, кез келген әлеуметтiк көмек әдiл, ашық және тиiмдi болуға тиiс.

ЖЕТIНШI мәселе. Экологиялық ахуалды жақсарту – алдымызда тұрған маңызды

міндеттің бірі. Біз қоғамда қоршаған ортаны қорғаудың мән-маңызын кеңінен дәріптеуіміз керек.

Халықты экологиялық факторлардың жағымсыз әсерiнен сақтау қажет. Бизнес өкiлдерi табиғатты қорғау iсiне зор жауапкершiлiкпен қарауы керек. Үкiмет пен «Атамекен» палатасы осы бағытта нақты шаралар қабылдауға тиiс. Бұл салаға озық технологияларды кеңiнен енгiзу жұмысын жалғастыру қажет. Табиғатты ластайтын қалдықтарға мониторинг жасайтын озық жүйе ойдағдай жұмыс iстеуге тиiс.

Қазақстанның табиғаты өте бай және өсiмдiктер әлемiн сақтау мәселесi әрдайым өзектi болып қала бермек. Мемлекет алдағы уақытта да кең байтақ даламызды және орманымызды өрттен қорғау үшін барлық қажеттi шараны қабылдайды.

Қазақстанның табиғаты өте бай және алуан түрлi. Алайда орман-тоғайлар жерiмiздiң 5 пайызын ғана алып жатыр. Табиғаттың әр алуандығын сақтау үшін бiз орман алқаптарын көбейтiмiз қажет. Бұл мiндет елiмiздiң тұрақты әлеуметтiк-экономикалық дамуы үшін де өте маңызды. Мен Президент болып сайланған күннен бастап осы мәселеге ерекше мән берiп келемін.

Елiмiздi көгалдандыру жұмысының қарқыны жаман емес. Тоқтап қалмай, оны жалғастыру қажет. «Семей орманы» аясында орман тұқым бағы бар. Бұл – Орталық Азиядағы халықаралық озық талаптарға сай көшет өсiретiн бiрден-бiр кешен. Осы жобаны басқа да орманды аймақтарда жүзеге асырған абзал.

Орман-тоғайды көбейту бүкiл елдi жұмылдыратын нағыз халықтық идеяға айналуы керек. Сондықтан ел iшiнде ауқымды ақпараттық-түсiндiру жұмыстарын жүргiзген жөн.

Баршаңызға мәлiм, елiмiзде көктемнен берi «Таза Қазақстан» жалпыұлттық экологиялық акциясы жүрiп жатыр. Бұл – тұтас халықты ұйыстырған берекелi бастама.

«Таза Қазақстан» шарасына бiрнеше айдың iшiнде 3 миллионға жуық азамат атсалысты. Жүздеген мың үйдiң ауласы тазартылды, 1 миллион тоннадан астам қоқыс жиналды. Осындай игi шаралардың арқасында қоғамда жаңа мәдениет, жаңа қоғамдық этика орнығып келедi. Мұны туған елге деген сүйiспеншiлiк, жанашырлық деуге болады. Ұлттың жаңа сапасы осындай нақты шаралар арқылы қалыптасады. Бұл – уақытша науқан емес. Осы маңызды жоба жыл бойы жалғаса беруге тиiс. Себебi, шынын айтқанда, кейбiр санасыз азаматтарымыз табиғатты, көшелердi әлi де ластап жатыр. Осындай адамдардың әрекетiне заң бойынша тосқауыл қою керек. Бiр сөзбен, қоршаған ортаның тазалығы әркiмнiң күнделiктi дағдысына айналуы қ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Әділетті Қазақстан: заң мен тәртіп, экономикалық өсім, қоғамдық оптимизм» атты Қазақстан халқына Жолдауы

Азаматтарымыздың соңғы жылдардағы тағы бір талабы – әкімдерді тікелей сайлау жүйесін енгізу. Бұл талап та орындалды.

Ауыл әкімдерін тікелей сайлау жүйесі 2021 жылы енгізілді. Содан бері 2,5 мыңға жуық әкім сайланды. Бұл – барша ауыл әкімдерінің 90 пайызға жуығы деген сөз. Қалғандары әкімнің өкілеттік мерзімі аяқталған кезде өз ретімен сайлана береді. Жаңа әкімдердің 60 пайызы бұрын мемлекеттік қызметте жұмыс істемеген. Олардың арасында әртүрлі кәсіп иелері, түрлі партия өкілдері бар. Орташа жасы – 46 жас. Бір сөзбен айтсақ, халық өзі таңдаған әкімдердің құрамы едәуір жаңғырды.

Былыр күзде алғаш рет аудан және облыстық маңызы бар қала әкімдерін сайлай бастадық. Барлық облыста 45 әкім жаңа тәсілмен сайланды. Біз сайлау нәтижесін және сайланған әкімдердің жұмысын жан-жақты зерделедік. Соның қорытындысы бойынша түбегейлі шешім қабылдадық. Келесі жылдан бастап жаңа жүйеге біржола көшеміз. Бұдан былай аудан және облыстық маңызы бар қалалардың әкімдері тікелей сайлау арқылы ғана қызметке келеді. Әкімдердің өкілеттік мерзімі аяқталуына қарай, яғни ротация мерзімі жеткенде сайлау біртіндеп өткізіле береді. Бұл да – саяси жүйені реформалау ісіндегі кезекті маңызды қадам. Саяси реформа – бір реттік науқан емес. Мемлекеттің дамуына қажет болса, реформалар осылай үздіксіз жалғаса береді.

Мемлекеттік қызметшілердің біліктілігін арттыру мәселесі әлі де өзекті. Үміткерді қызметке тағайындаған кезде оның кәсіби және моральдық қасиеттерін мұқият ескерген жөн. Бұрынғы жұмысын қалай атқарғаны да қалерде болуы керек. Меритократия қағидаттарынан ешкім бас тартқан жоқ. Бұл бағыттағы жұмыстың аяқ алысы жаман емес. Қазір мемлекеттік органдардың бәрі кадр жөніндегі бірыңғай ақпараттық жүйеге көшті. Енді Үкімет пен Мемлекеттік қызмет істері агенттігі бюджеттен қаржыландырылатын мекемелердің кадр мәселесіне қатысты жұмысын толық автоматтандыруы керек.

ТОҒЫЗЫНШЫ. Қоғамда заң мен тәртіп идеологиясын терең орнықтыру қажет.

Цифрлық технологиялардың күнделікті өмірімізге жаппай енуі түрлі алаяқтардың көбеюіне әкеп соқтырды. Оған бәріміз күй болып отырмыз. Сондықтан, қазір қаржы және экономика негіздерін білу, қарапайым цифрлық дағдыларды меңгеру аса маңызды болып тұр. Осы ретте «Аманат» партиясы ұсынған «Қарызсыз қоғам» жобасын атап өткім келеді. Азаматтардың қаржылық сауатын арттыруға арналған осы жобаға былтыр 65 мың адам қатысты. Ал, биыл одан да көп адам қатысады.

Мектептерде, жоғары оқу орындарында қаржылық және цифрлық сауаттылық негіздерін үйрететін білім бағдарламасын енгізу қажет. Бұл жұмысты Үкімет қаржы саласын реттеу органдарымен бірге атқаруы керек. Мұның бәрі азаматтарымыздың әртүрлі алаяқтардың құрығына түсіп қалмауына мүмкіндік береді.

Құзырлы органдардың бәрі заңға бағынатын жұртқа зардабын тигізіп жатқан алаяқтыққа және сол сияқты басқа да заңсыз әрекеттерге қарсы батыл шаралар қабылдауға тиіс.

Қазір «Құқық бұзушылықтардың алдын алу туралы» заң жобасы әзірленіп жатыр. Осы заңның талаптарын орындау үшін қоғам мен мемлекеттік аппарат күш жұмылдыруы керек. Сонда ғана жағдайды түзетіп, заң үстемдігін және азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ете аламыз.

Кез келген қоғамның, соның ішінде біздің қоғамның да басты ұғымдарға негізделген сұраныстары – әділдік және қауіпсіздік. Осы негізгі сұраныстардың толығымен өтелуі мемлекеттің тиімді жұмыс істейтінін айқын көрсетеді.

Елімізде ауқымды реформалар кезең-кезеңімен жүзеге асырылып жатыр. Саяси жаңғырудың нәтижесінде азаматтарымыздың өз ойы мен пікірін ашық айтып, мемлекеттік шешімдер қабылдау үдерісіне араласуына жол ашылды. Сондай-ақ әлеуметтік-экономикалық тұрғыдан терең өзгерістер жасалып жатыр.

Азаматтарымыздың құқығын қорғау саласында кешенді шараларды қолға алдық. Негізгі мақсат – әділетті қоғам құру және соның арқасында дамудың сара жолына түскен озық ел болу. Сондықтан біз осы бағыттағы маңызды реформаларды жалғастырамыз, жүйелі жұмысты тоқтатпаймыз.

Тағы бір мәселе – азаматтардың қауіпсіздігі. Жеке адамнан бастап тұтас қоғамның қауіпсіздігін қамтамасыз ету – мемлекет үшін стратегиялық маңызы бар басымдық.

Көптеген елде, тіпті кейбір дамыған мемлекеттердің өзінде қылмыс пен тәртіпсіздік өршіп тұрғанына қарамастан, біз соңғы жылдары қауіпсіз қоғам құру жолында едәуір жетістікке жеттік. Көшедегі, қоғамдық орындардағы қылмыс пен заңсыздық тыйылып келеді. Дегенмен арқаны кеңге салуға болмайды.

Менің басты міндетімнің бірі – Қазақстанды қауіпсіз әрі жайлы елге айналдыру. Құқық қорғау органдарына және басқа да жауапты мекемелерге азаматтардың қауіпсіздігін барынша қамтамасыз ету жүктелді.

Ішкі істер министрлігі ұсақ бұзақылық пен вандализммен бастап, шетелдіктердің заңсыз көшіп келуіне және басқа да ауыр қылмыстарға қатаң тосқауыл қойып, дереу жолын кесуге міндетті. Құқықтық мемлекетте қылмыс әлеміне орын жоқ, қарақшылықты түп-тамырымен жою қажет. Түрлі экстремистердің, оның ішінде әсіре діншілдердің де елге ірікті салатын әрекеттеріне қатысты ұстаным дәл осындай болуға тиіс.

Құқық қорғау органдары кәсібилік, батылдық және табандылық танытуы керек.

Жол апаттары қоғамның зор алаңдаушылығын туғызып отыр. Жыл басынан бері жол-көлік оқиғасынан 1300-ден астам адам қаза болып, 16 мыңнан астам

азамат зардап шекті. Адамдар күн сайын жол үстінде қазаға ұшырап жатыр. Олардың арасында тұтас отбасылар да бар.

Жол-көлік инфрақұрылымын жақсарту және интеллектуалдық жүйені енгізу арқылы жол қауіпсіздігін қамтамасыз етуге болады. Бұл – жергілікті ғана емес, республикалық жолдарға да қатысты мәселе.

Осы салаға жауапты мекеме автокөліктердің техникалық жағдайына тиісті бақылау жасауы қажет.

Жүргізушілерді даярлау деңгейінің де төмендеп кеткені жасырын емес. Жүргізуші куәлігін арнайы оқымай-ақ алатын жайттар бар. Үкімет, әкімдер, Ішкі істер министрлігі батыл қадам жасауы керек. Депутаттар бұл мәселені назарда ұстауға тиіс.

Әскер қатарында заң мен тәртіптің сақталуы – айрықша маңызды міндет.

Жастар әскерге Отан алдындағы борышын өтеуге барады. Жас сарбаздарымыз өз міндетін алаңсыз орындауы үшін әскер қатарында, ең алдымен, темірдей тәртіп болуға тиіс. Қарулы күштер мен басқа да күштік құрылымдар осы талапты мүлтіксіз орындауы қажет. Әр ата-ана әскерге кеткен баласын мемлекетке сеніп тапсырады. Сондықтан сарбаздардың денсаулығы мен қауіпсіздігіне, ең алдымен, армия басшылығы және құқық қорғау мекемелерінің басшылары жауапты.

Тағы бір маңызды міндет – есірткі саудасына және нашарқорлыққа қарсы күрес. Бұл – ұлттың генетикалық қорын аман сақтап қалу мәселесі деген сөз. Біз осыған дейін қажетті заңнамалық шараларды қабылдадық. Бірақ, нақты нәтижеге қол жеткіздік деуге әлі ерте. Әрбір мемлекеттік құрылым, әсіресе, құқық қорғау органдары тиімді жұмыс істеп жатыр деп айта алмаймыз. Есірткі мәселесі ушығып барады.

Біз заң мен тәртіп, білім мен парасат үстемдік ететін қоғам құруымыз керек. Азаматтары, әсіресе жастары мәдениетті, жаңашыл әрі жасампаз ұлттың ұпайы түгел. Сондықтан біз әрқениетті ел болуға кедергі жасайтын жағымсыз әдеттерден арылуымыз керек. Мен бұл туралы Ұлттық құрылтайдың отырысында айттым. Елдің болашағына кесірін тигізетін бес кеселге тоқталдым. Содан бері біршама жұмыс атқарылды. Вандализмге, лудоманияға тосқауыл қоятын заңдар қабылданды. Вейпке, яғни электронды темекіге тыйым салынды. Қабылданған шаралардың нәтижесі қазірдің өзінде көрініп жатыр. Әлеуметтік кеселдің бәрімен тұтас жұрт болып жұмыла күресу қажет.

Халқымыз қашанда кең пейілімен, толеранттылығымен ерекшеленген. Еліміздің басты құндылығы – бірлік пен келісім ең алдымен, осы қасиеттердің арқасында сақталып отыр. Қазақстанда тіліне, дініне, ұлтына, әлеуметтік жағдайына және басқа да себептерге байланысты ешкімге ешқандай қысым жасалмайды, жасалуы да мүмкін емес. Әрине, мұндай жайттар ара-тұра кездеседі. Бірақ бұл көбіне жекелеген адамдардың сауатсыздығы мен жауапсыздығынан болып жатады. Құқық қорғау органдары әрдайым заң арқылы мұндай оқиғалардың жолын кеседі.

Бұған қоса бізге белгілі кейбір теріс пиғылды адамдар, оның ішінде шетелде жүргендер де бар, мәселені ушықтыру арқылы қоғамдық пікірге ықпал еткісі келеді, елімізге орынсыз шүйлігеді.

Қазақстанның қоғамында да, билігінде де ешқандай «фобия» бұған дейін болған емес, қазір де жоқ, болашақта да болмайды. Сондықтан ақша үшін ел ішіне ірікті салуды көздейтін мұндай жымысқы әрекеттерден түк шықпайтыны анық.

Біз үйлесімді, әділетті әрі тұрақты қоғам құру ісін жалғастыра береміз.

Біз – озық ойлы ұлтпыз. Сондықтан алысты көздеп, түрлі арандатушылық әрекеттерден биік тұруымыз, парасатты ел екенімізді танытуымыз және тек заңға арқа сүйеуіміз керек.

Ылғи да кейін қайырылып, өткенмен өмір сүруге, бұрынғы жүйеден немесе саяси тұлғалардан кінә іздей беруге болмайды. Өз халқымыз тарихын білу керек, бірақ одан тек еңсегі түсіріп, өзгеге өкпе артуға себеп іздемеу қажет. Қандай қасіретті болса да, өткен оқиғалардан, ең алдымен, тағылым ала білген жөн. Біз келешекке сеніммен көз тігіп, еліміздің өсіп-өркендеуі мен дамуын ойлауымыз қажет. Мен бұл туралы үнемі айтып келемін.

Тағы да қайталап айтамын: біздің қоғамымызда заң мен тәртіп үстемдік құруға тиіс. Бұл – бүкіл қоғамның және әр адамның қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысты ең басты талап. Біз сонда ғана Әділетті, Таза және Қауіпсіз Қазақстанды құра аламыз. Осы стратегиялық мақсатымызға жету үшін еліміздің бейбіт өмір сүруіне және тұрақты дамуына қолайлы сыртқы жағдай қалыптастыруымыз қажет. Бұл – қазіргі аса құрделі геосаяси ахуал кезінде өте жоғары кәсібилікті талап ететін дипломатияның міндеті.

Қазақстан бейбіт және теңгерімді сыртқы саясатты қатаң ұстанып келеді. Еліміздің егемендігі мен тәуелсіздігін нығайту, шетелдегі азаматтарымыздың құқықтарын қорғау, ұлттық мүдделерімізді ілгерілету, экономикаға инвестиция тарту – дипломаттарымыздың басты міндеті. Қазақстан Біріккен Ұлттар Ұйымының Жарғысын қатаң ұстана отырып, көп жақты ынтымақстық орнатуға қашанда дайын екенін паш етіп келеді. Еліміз халықаралық қауіпсіздік және тұрақтылық мәселелерін шешуге белсенді атсалысады.

Біз Біріккен Ұлттар Ұйымы мен басқа да халықаралық ұйымдардың терроризмге, экстремизмге, заңсыз көші-қонға, климаттың өзгеруіне және өзге де қауіп-қатерлерге қарсы күресу жолындағы таппыстарын құлтаймыз. Сондай-ақ Біріккен Ұлттар Ұйымының бітімгерлік қызметін, қарусыздануға қатысты бастамаларын барынша қолдаймыз, қарулы қақтығыстарды дипломатиялық жолмен шешу қажет деп санаймыз.

Астанада Қазақстанның төрағалығымен Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңеске, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына, Шанхай ынтымақтастық

ұйымына, Түркі мемлекеттері ұйымына мүше елдер басшыларының саммиттері сияқты бірқатар маңызды халықаралық іс-шара өтті. Бізге қолдау көрсеткені үшін одақтастарымыз бен серіктестерімізге шынайы ризашылығымызды білдіреміз.

Құрметті отандастар!

Қазір әлемде қандай түбегейлі өзгерістер болып жатқанын білесіздер. Экономикалық, саяси, климаттық және басқа да жаһандық, аймақтық ауқымдағы қауіп-қатерлер аз емес. Осындай жағдайда күнделікті шаруамен қатар стратегиялық маңызы бар көптеген мәселені шешуімізге тура келеді. Әрине, бір мезетте барлығына бірдей ресурсымыз жетпейтіні анық.

Ешкім де бәрін табан астында өзгерте алмайды. Жылдар бойы шешімін таппай келген мәселелер бар. Біз ештеңені жасырмай, бәрін бүкпесіз ашық айтамыз. Қаншалықты құрделі болса да, барлық мәселені жүйелі әрі батыл түрде шешіп келеміз.

Алдымызда ауқымды жұмыс тұр. Тұрақты әлеуметтік-экономикалық өрлеуді қамтамасыз ету, азаматтардың жасампаздық әлеуетін толық ашу және халықтың әл-ауқатын арттыру – мемлекеттің маңызды міндеті.

Үкімет мүшелері, әкімдер, депутаттар және барша қоғам өкілдері әрдайым отанымыздың идеясына адал болуға тиіс. Әр іс елге деген жанашырлық ниетпен жасалуы керек. Әрбір қадамымыз елге пайда-сын тигізуі қажет. Біз еліміздің байлығын үнемдеп пайдалансақ, табанды еңбек етсек, салық төлесек, өз өнімдерімізді сатып алатын болсақ, түрлі жобаларға инвестиция салсақ, мемлекетіміздің қуатын арттыра түсеміз. Демек Отанымызға да, отбасымызға да пайдамыз тиеді деген сөз.

Біз қиындықтарға мойымай, барлық мәселені біртіндеп, байыппен шешуіміз керек. Мұның бәрі халықтың тұрмыс-тіршілігіне ғана емес, қазіргі бұлыңғыр замандағы еліміздің тағдырына да тікелей әсер етеді.

Біздің ұзақ мерзімге арналған даму жолымыз – айқын. Биік мақсаттарымыз бар. Оған жету үшін, ең алдымен, ел бірлігін сақтай білуіміз керек. Бір-бірімізге қолдау білдіріп, құрмет көрсетуіміз қажет.

Біз – берекелі бірліктегі арқасында түрлі сынақтан сүрінбей өткен халықпыз. Алдағы уақытта да солай болмақ. Бәріміз бір ел болып, әділетті және дамыған Қазақстанды бірге құрайық. Сонда әркім өз елінің кірпіші болып қаланып, арман-мұратына жете алады.

Әр адамға және баршаға бірдей мүмкіндік беретін мемлекетті, яғни Әділетті Қазақстанды болашақ ұрпаққа аманат ету – баршамызға ортақ міндет.

Мен Мемлекет басшысы ретінде осы міндетті орындауға бар күш-жігерімді саламын. Сіздер де ортақ мақсатқа жету үшін табанды еңбек етесіздер деп сенемін.

Қастерлі Отанымыз – Қазақстан өркендей берсін!

Халқымыз аман болсын!

Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Справедливый Казахстан: закон и порядок, экономический рост, общественный оптимизм»

Уважаемые депутаты!

Поздравляю всех с открытием очередной сессии и желаю успехов в вашей деятельности на благо страны!

В ходе прошедшей сессии была проведена большая работа. Принято 102 закона, в числе которых законы об общественном контроле, противодействии торговле людьми, науке и технологической политике, теплоэнергетике и другие.

Огромное внимание уделено социальным вопросам, в особенности защите детей. Принят закон, предусматривающий выплаты детям из Национального фонда. Введена административная ответственность за вовлечение несовершеннолетних в азартные игры. Ужесточено наказание за любые формы насилия в отношении несовершеннолетних. Вступил в силу закон по вопросам обеспечения безопасности детей, профилактики и пресечения преступлений в отношении женщин и детей.

Не секрет, что сейчас многие граждане имеют по несколько кредитов. Это крайне актуальная проблема, которая, без преувеличения, представляет опасность для нашего общества. Поэтому в данном направлении также были приняты специальные законы.

В целом, было предпринято немало системных шагов, нацеленных на повышение благополучия народа. Вы непосредственно участвовали в этой работе, постоянно находясь на прямой связи с гражданами. Все это, безусловно, вносит важный вклад в реализацию концепции «слышащего госу-

дарства».

Выражаю признательность за ваш плодотворный труд. Однако довольствоваться достигнутым нельзя – впереди еще много работы.

Народ Казахстана сегодня живет в совершенно новой политической реальности. За последние пять лет реализованы масштабные реформы, через кардинальную трансформацию прошла политическая система. Фундаментальные изменения происходят в общественном сознании, повышается уровень правовой культуры граждан, в обществе формируются новые модели поведения и укореняются новые ценности. Началось обновление политической и общественной жизни, менталитета и культурного кода нации. Одним словом, идет строительство Справедливого Казахстана, и, что особенно важно, все это полностью соответствует чаяниям народа. Поэтому мы продолжим неуклонно следовать нашим стратегическим курсом и не свернем с намеченного пути. Сегодня мы обстоятельно обсудим планы, определим стоящие перед нами цели.

В условиях обострения геополитической конфронтации Казахстан твердо придерживается позиции мирного, эволюционного пути.

Мы обозначили новый вектор развития, придав новый импульс диверсификации экономики. Инфляция замедлилась, сократившись в 2,5 раза в сравнении с самым высоким показателем прошлого года.

Международные резервы страны превысили 100 млрд долл. Обрабатывающая промышленность растет быстрее горнодобывающего сектора. Важно не сбавлять набранных темпов. Необходимо запустить новый инвестиционный цикл, эффективно используя созданный задел.

Правительство и акимы должны уделить особое внимание вопросу изменения структуры экономики, предусмотреть новые механизмы, направленные на обеспечение устойчивого прогресса страны. Главная цель – повышение уровня доходов граждан. При правильной организации работы это вполне осуществимо.

Экономический рост должен сопровождаться снижением социального неравенства и усилением среднего класса. Только так мы сможем укрепить потенциал нашего государства. Для этого в любом деле ключевым критерием должна быть эффективность. Каждое решение, каждый проект нужно рассматривать, исходя из их пользы для государства.

Теперь перейдем к конкретным направлениям предстоящей работы.

ПЕРВОЕ. Необходимо устранить дисбалансы между денежно-кредитной и фискальной политикой.

Приходится констатировать, что кредитование реального сектора по-прежнему находится не на должном уровне. Не решен и вопрос достаточного фондирования малого и среднего бизнеса. Это негативным образом сказывается на дело-

вой активности в стране, устойчивости и поступательном росте экономики. Поэтому Правительству и Национальному банку предстоит сообща выработать оптимальное решение данной проблемы. Нужно стимулировать банки вкладывать больше средств в экономику.

Международные эксперты относят казахские банки к одним из самых прибыльных среди стран, богатых ресурсами. Поэтому речь идет в том числе и о справедливом налогообложении данного сектора. Уплачиваемые банками налоги должны быть соразмерны дивидендам их акционеров. Данный подход выглядит особенно логичным на фоне государственной помощи, оказанной банкам. Важно также создать устойчивую регуляторную среду для оборота цифровых активов и безопасного внедрения инноваций в банковской сфере.

Нам нужен новый закон о банках, отвечающий актуальным задачам стимулирования экономической активности и дальнейшего динамичного развития финтех-сектора. Действующему закону почти 30 лет, он был принят в совершенно других реалиях.

Надо прямо сказать, что большим просчетом в работе предыдущего и нынешнего Правительств стало неисполнение доходной части республиканского бюджета. Недопустимо, чтобы эта проблема приобрела системный характер и сдерживала развитие страны. Правительству совместно с Нацбанком необходимо принять действенные меры, направленные на эффективное

использование бюджетных денег, ограниченные и жесткий контроль расходов.

Жить по средствам – единственный возможный рецепт стабильности государственных финансов. Поэтому следует исключить чрезмерные траты на задачи, не являющиеся по своей сути первоочередными и стратегическими.

Нужно навести порядок и в межбюджетных отношениях. Решение оставлять в регионах налоговые поступления от малого и среднего бизнеса было верным и своевременным. Оно дало существенный импульс развитию предпринимательства, повысило самостоятельность акимов. Однако отдельные руководители регионов, получив дополнительный источник дохода, стали использовать его нерационально, без практической пользы для государства, на второстепенные задачи и проекты. В целях поиска источников покрытия дефицита бюджета Правительству следует разработать рациональные компенсационные механизмы.

Одельно остановлюсь на роли Национального фонда. Средства Нацфонда в первую очередь должны служить интересам нашего государства и использоваться для достижения стратегических целей, а не обслуживать зарубежные финансовые институты. Нацфонд выступает важнейшим инструментом обеспечения долгосрочной макроэкономической стабильности, поэтому требуется эффективное управление им.

Продолжение на 5, 6, 7 стр.

Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Справедливый Казахстан: закон и порядок, экономический рост, общественный оптимизм»

Очевидно, что одним лишь государственных финансов для обеспечения динамичного экономического роста недостаточно. Нужно создать благоприятные условия для повышения деловой активности через привлечение в экономику частных инвестиций. Для этого прежде всего необходима стабильная налоговая политика, стимулирующая качественное развитие и ответственное поведение бизнеса.

Перезагрузить существующую систему призван новый Налоговый кодекс. Кодекс должен быть нацелен на выстраивание принципиально нового налогового администрирования на основе доверия к налогоплательщикам. Крайне важно упростить Кодекс, сделать его положения понятными для всех экономически активных граждан, чтобы исключить возможности различного толкования норм.

Нужно оптимизировать налоговые режимы, не ухудшая при этом действующие выгодные условия для предпринимателей. В качестве примера можно привести введение розничного налога. Бизнес поверил в эту норму, стал выходить из тени, уменьшилось дробление. Но под данный режим должны подпадать предприниматели, которые работают преимущественно с населением.

Полноценное раскрытие потенциала именно потребительских услуг и торговли может дать необходимый быстрый эффект с точки зрения экономического роста, увеличения налоговых поступлений и обеспечения занятости.

Для достижения успеха фискальной реформы нужно осуществить тотальную цифровизацию администрирования. Чтобы нивелировать коррупционные риски и обеспечить прозрачность, следует ускорить перенос процессов в налоговой сфере в электронный формат. Желательно адаптировать всю налоговую политику к меняющимся фискальным условиям, включая пересмотр налоговых ставок.

Назрела необходимость установления дифференцированных ставок индивидуального подоходного налога.

Следует отказаться и от карательного подхода при налоговом администрировании. Считаю возможным увеличить порог налоговой задолженности, при котором будут направляться извещения без применения принудительного взыскания. В случае превышения порога налоговой задолженности ограничения должны налагаться только в пределах задолженности, то есть весь банковский счет блокироваться не будет. При крупной налоговой задолженности следует предоставлять рассрочку по уплате без залогового обеспечения. Надо стремиться к полному отказу от налоговых проверок по плану. Для этого предстоит усовершенствовать систему управления рисками.

Актуальной задачей стало повышение эффективности налоговых льгот. По всем льготам должна предоставляться налоговая отчетность. Сохранить надо те из них, которые реально стимулируют бизнес. Например, можно предусмотреть преференции инвесторам, нацеленным на развитие производства. Речь идет об одновременном вычете на строительство, приобретение, модернизацию, реконструкцию активов. Важно предусмотреть льготы для экспортеров продукции высокого передела, они должны получать больше поддержки, чем любой другой бизнес.

В рамках рассмотрения проекта нового Налогового кодекса поручаю провести в Правительстве и Парламенте обстоятельную дискуссию. Сложные, но нужные решения должны быть найдены. Спешка в этом вопросе недопустима. Поэтому считаю возможным перенести принятие нового Кодекса на следующий год, чтобы подготовить данный закон на качественном уровне.

Финансовую ситуацию также усугубляет сохраняющаяся высокая доля теневой экономики. Для ее значительного сокращения следует принять комплекс продуманных мер. В частности, нужно завершить в сжатые сроки всю работу по приграничным таможенным постам, а также не допустить незаконный «переток» доходов от внешнеторговых операций в другие юрисдикции.

ВТОРОЕ. Важно постоянно работать над улучшением инвестиционного климата и условий для ведения бизнеса.

В условиях острой международной конкуренции за инвестиции первостепенная необходимость – принимать решения для привлечения капитала в режиме «здесь и сейчас». Поэтому Инвестиционный штаб при Правительстве был наделен большими полномочиями. Это позволило ускорить реализацию проектов в таких приоритетных сферах, как глубокая переработка металлов, нефти, газа и углехимия, туризм, энергетика, машиностроение.

Работу в заданном направлении нужно усиливать, чтобы не допустить снижения объема прямых инвестиций в экономику. Хочу отметить, что не все акимы и министры в должной мере включены в процесс привлечения инвесторов. Правительство обязано внести коррективы в эту работу.

Требуется обратить внимание на более

качественную подготовку проектов государственно-частного партнерства с участием международных финансовых институтов. Поручаю Правительству определить пул масштабных проектов «под ключ», которые могут быть профинансированы международными финансовыми организациями через механизм ГЧП.

В мае текущего года мною подписан Указ «О мерах по либерализации экономики». Положения данного документа подлежат неукоснительному исполнению.

Доля прямого участия государства в экономике остается на высоком уровне, что нарушает равенство условий на рынке и подавляет частную инициативу.

Надо признать, что у нас пока не выработана оптимальная политика управления государственным предпринимательством. Нужно законодательно регламентировать цели, функции, виды, методы финансирования и другие аспекты их деятельности. Кроме того, требуется обеспечить стабильность и системный подход в вопросах финансовых взаимоотношений холдингов и Правительства.

В Послании 2022 года мною поручалось внедрить регулирование «с чистого листа». В рамках первого этапа реформы устранено уже более 10 тысяч избыточных и неактуальных требований, ограничивающих предпринимательскую деятельность. Генеральная прокуратура подклонила к работе по сопровождению крупных инвестпроектов, для инвесторов созданы облегченные условия по типу «зеленого коридора», декриминализируются экономические преступления. Однако жалобы предпринимателей на чрезмерную контрольную и надзорную деятельность госорганов продолжают поступать. Правительству и Генеральной прокуратуре необходимо устранить негативные явления, влияющие на инвестиционный климат. Надо внести ясность и во взаимодействие государства с собственниками капиталов в рамках работы по возврату активов.

В прошлом году на встрече с бизнесом я высказал свою твердую позицию на этот счет. Мы договорились, что обязательным условием амнистии капитала станет вложение средств в экономику Казахстана. Главное, чтобы они работали на благо страны. Этот момент необходимо закрепить нормативно.

Предпринимателям, включенным в соответствующий реестр, можно дать возможность заключения соглашения без признания незаконности передаваемых активов. Это большой шаг в интересах крупных предпринимателей. Но сами предприниматели должны пойти навстречу Правительству и Генеральной прокуратуре в плане направления средств в республиканский бюджет. И сделать это исходя из доброй воли, не торгуясь за каждый тенге. В то же время эти лица как граждане нашего государства обязаны вкладывать значительные средства в строительство школ, больниц, стадионов, музеев и других социально-культурных объектов. Имена таких людей могут остаться в «золотом списке» благотворителей. В случае отказа или затягивания процесса разговор с такими предпринимателями будет другой. При этом необходимо упорядочить всю информацию о возвращенных государству активах и их целевом использовании.

Перед Правительством поставлена важная задача: увеличить к 2029 году долю среднего бизнеса в экономике до 15%. Сегодня данный показатель составляет около 7%. В начале года я поручил принять конкретные решения, направленные на поддержку среднего бизнеса. Подразумевалось, что будут выработаны пакетные меры. Однако их до сих пор нет.

Каждый субъект предпринимательства должен легко ориентироваться и знать, какие есть виды поддержки, как он их может получить. Тогда малый бизнес будет больше заинтересован в переходе в категорию среднего. Сейчас же у нас более 100 мер поддержки, в которых запутается даже сильный специалист. Поэтому следует провести их ревизию на предмет эффективности и сформировать единый понятный бизнесу список преференций и льгот.

Для развития малого и среднего бизнеса можно использовать инструменты финтеха, соответствующие предложения по данному вопросу имеются.

Крайне важная задача – привлечение инвестиций в агропромышленный комплекс. Несмотря на последствия паводков, наши аграрии своевременно завершили посевную кампанию, за что выражаю им большую благодарность.

В этом году финансирование весенне-полевых работ было увеличено в два раза. Но в целом финансирование АПК на 70% осуществляется за счет государства. В отрасли необходимо привлечь и средства коммерческих банков. Проведена работа по субсидированию государственных финансовых институтов для выдачи кредитов аграриям по сниженной ставке. Данный опыт нужно распространить на банки. Это позволит оперативно обеспечивать фермеров необходимыми оборотными средствами, снизить

коррупционные риски и упростить процедуру получения кредитов.

Важнейшей задачей является постепенный переход от прямого субсидирования АПК к обеспечению доступного кредитования. Все выделяемые средства должны быть использованы эффективно. Однако недостоверные данные, а по-другому говоря, фальсификации, не позволяют оценить реальную ситуацию в сельском хозяйстве.

Специальной комиссией уже выявлено несуществующих 2 млн голов крупного и более 3 млн голов мелкого рогатого скота. Такие же факты выявлены и в растениеводстве. Это по сути приписки, на которые выделялись государственные субсидии. Следует прекратить такую преступную практику, а тех, кто этим занимался, привлечь к ответственности.

Земля – это ключевой элемент инвестиционной привлекательности отрасли. Комиссией по изъятию земель выявлено более двух тысяч незаконных решений местных исполнительных органов о предоставлении сельхозугодий без проведения конкурсов. Тут двусмысленности быть не должно. Если землю взяли с нарушением закона и не используют, то эта земля должна быть возвращена государству, причем по упрощенной процедуре. Но если землепользователь добросовестно работает, вложил инвестиции, то нельзя разрушать действующее производство. При этом в расчет следует также взять работу по обустройству сел и обеспечению постоянной занятости сельчан.

Не секрет, что многие землепользователи живут за тысячи километров от земли, приносящей им прибыль, и не заботятся о жизни сельчан. Такие землевладельцы нам не нужны. Правительство и Генеральная прокуратура должны заняться ими.

Перед государством стоит задача стимулировать продуктивную легальную занятость граждан, особенно на селе, чтобы они были непосредственно вовлечены в строительство собственного будущего.

В прошлом году был дан старт проекту «Ауыл аманаты», который в целом показал неплохие результаты. Теперь в рамках данного проекта следует рассмотреть вопрос внедрения нового инструмента – «товарного кредита». При этом важно создать инфраструктуру переработки и сбыта произведенной сельчанами продукции.

В каждом районе необходимо запустить центры для обучения граждан возделыванию разных сельскохозяйственных культур. По инициативе партии «Аманат» такой проект запущен в Меркентском районе Жамбылской области, Правительству и акимам следует продумать его масштабирование в других регионах.

ТРЕТЬЕ. Следует предпринять системные усилия для полноценного раскрытия промышленного потенциала страны.

Правительством составлен перечень из 17 крупных проектов. В приоритете – освоение высоких переделов. Важно максимально использовать отечественное сырье и комплектующие, налаживать вокруг гигантов смежные производства.

Недавно я посетил Карагандинскую область и побывал на металлургическом комбинате Inqarmet. С приходом отечественного инвестора ситуация на комбинате заметно стабилизировалась, начата модернизация предприятия, что должно привести к существенному увеличению производства. В рамках диверсификации экономики в Сарани было запущено производство автомобильных шин и бытовой техники, что позволило исключить этот город из категории моногородов. Этот опыт надо применить и в других моногородах, чтобы вдохнуть в них новую жизнь. В целом, важно активно развивать новые точки роста в регионах.

Как вы знаете, в этом году специальным Указом образован город Алатау, который должен стать местом опережающего развития, притягивающим инновации и таланты. Правительству следует создать привлекательные условия для инвестиций, жизни и работы в этом городе.

Достигнуты положительные результаты в автомобилестроении. Набранные темпы нужно сохранить, последовательно повышая уровень локализации. Оказываемая автопрому господдержка в конечном счете должна вернуться в виде полноценного автомобилестроительного кластера.

Актуальна и задача дальнейшего развития нефтегазохимической отрасли. Мы

начали реализацию крупных производств по выпуску полипропилена и полиэтилена. В разработке находятся другие перспективные проекты: по производству бутадина, карбамида, терефталевой кислоты.

За рекордный срок завершена модернизация участков магистрального газопровода «Средняя Азия – Центр» протяженностью свыше 800 км. Предстоит расширить мощности и диверсифицировать газотранспортные маршруты. Одной из первоочередных задач Правительства остается обеспечение газом населения и экономики.

В прошлом году начата эксплуатация ряда газовых месторождений, планируется также освоение новых залежей газа с общим объемом добычи в один миллиард кубометров в год. Однако до полного ввода этих проектов следует рационально распределять поставки газа на внутренний рынок, взвешенно подойти к переводу ТЭЦ и бытовых потребителей с угля на газ.

Правительству поручается ускорить строительство газоперерабатывающих предприятий в Жанаозене, на Кашагане и Карачагане. Это приоритетная задача. Для успешного развития отрасли предстоит в кратчайшие сроки внедрить действенные стимулы, направленные на обеспечение возвратности инвестиций, включая предоставление адекватных тарифов и оптовых цен. Такие условия крайне важны для новых инвестиций в геологоразведку газовых месторождений. Иначе обеспечить экономику достаточными объемами газа попросту невозможно.

ЧЕТВЕРТОЕ. Нужно решить первоочередные инфраструктурные проблемы.

Прежде всего это касается энергетического сектора и коммунального хозяйства. Стандартные условия кредитования строительства объектов новой генерации нельзя назвать приемлемыми. Поэтому Правительству нужно продумать, как обеспечить доступное долгосрочное кредитование со стороны финансовых институтов.

От государства потребуются четкое планирование тарифной политики на долгий срок. Это непереносимое условие привлечения в отрасль «длинных денег». При этом нельзя допустить необоснованного роста тарифов для потребителей.

До конца года следует утвердить национальный проект по модернизации энергетического и коммунального секторов. Острым остается вопрос формирования культуры экономики коммунальных ресурсов. Со следующего года нужно внедрить четкие нормы их потребления по принципу «больше потребляешь – больше платишь». В то же время потребители не должны оставаться один на один во взаимоотношениях с частными монополистами. В законодательство следует ввести понятие социально значимых услуг и регламентировать их по аналогии с процессами оказания госуслуг.

С учетом нарастающего глобального энергодифицита мы остро нуждаемся в надежных и экологически чистых источниках энергии. Поэтому, на мой взгляд, необходимо обратить самое пристальное внимание на развитие атомной энергетики. Этот вид генерации способен в значительной степени удовлетворить быстро растущие потребности нашей экономики. В настоящее время в 30 развитых и развивающихся государствах действуют около 200 АЭС.

Мы должны думать о будущем, учитывая долгосрочные национальные интересы и специфику нашей страны. Поэтому я всегда настаивал на необходимости принятия продуманного решения по вопросу строительства АЭС, широкого обсуждения в обществе планов стратегического характера.

Каждый важный для жизни страны шаг необходимо совершать при поддержке народа. Так должно быть и с референдумом по АЭС. О его проведении я высказался в прошлом году, то есть данная тема находится в общественной повестке уже год. Считаю, что это достаточный срок для принятия гражданами взвешенного решения. В этой связи поддержано предложение Правительства. Общественный референдум по вопросу строительства АЭС состоится 6 октября текущего года, сегодня я подпишу соответствующий Указ.

Предстоящий референдум станет еще одним проявлением широкого общественного диалога и ярким примером реализации концепции «слышащего государства». По сути, такими шагами мы формируем новую общественно-политическую культуру, закладываем новые стандарты принятия ключевых государственных решений.

Стратегическим приоритетом является развитие транспортно-логистического сектора. Расположение Казахстана в самом центре Евразии является нашим огромным конкурентным преимуществом. Поэтому инвестиции, которые мы вкладываем в транспортную инфраструктуру, конечно же, окупаются.

Следующим поколениям наших гражд-

дан мы должны оставить высококлассные автомобильные и железнодорожные магистрали, эффективно работающие аэрохабы, железнодорожные вокзалы, морские порты. В этом направлении требуется решить комплекс вопросов.

Реформа железнодорожной отрасли должна сопровождаться пересмотром тарифной системы. Это очевидный факт. Новые тарифы позволят поддерживать надлежащее состояние железнодорожной сети и расширять ее пропускную способность. Компанией «Қазақстан темір жолы» реализуется три крупных инфраструктурных проекта по строительству железных дорог общей протяженностью свыше одной тысячи километров. Эти проекты должны быть выполнены в установленные сроки и на высоком качественном уровне.

Актуальным вопросом является состояние наших автодорог. Об этом я уже говорил. В текущем году по всей стране ремонтируется и строится около 12 тысяч км автомобильных дорог, что является беспрецедентным объемом для Казахстана. Завершается реконструкция трасс Астана – Алматы, Актобе – Атырау – Астрахань, Талдыкорган – Усть-Каменогорск.

Большое значение имеет программа среднего ремонта, которая уже охватывает 2,5 тысячи км межобластных и межрайонных автодорог. Именно эти дороги пользуются высоким спросом у граждан. Поэтому поручаю масштабировать данную программу с охватом не менее 10 тысяч км дорог по всей стране. Разумеется, качество в особом приоритете. Для этого нужно шире применять инновационные методы и передовые решения. С целью усиления общественного контроля следует запустить единую цифровую платформу, на которой будет отражаться вся информация о строительстве и ремонте дорог, в том числе внутригородских.

Казахстан обязан усилить достигнутые результаты в сфере цифровизации. Следует активно внедрять технологии искусственного интеллекта на платформу «электронного правительства». Казахстан должен стать страной, где широко применяется искусственный интеллект и развиваются цифровые технологии. Это приоритетная задача Правительства. Прошу депутатов Парламента подключиться к данной работе.

В следующем году в Астане нужно запустить Национальный центр искусственного интеллекта, который будет открыт для школьников, студентов, исследователей, предпринимателей.

Необходимо продолжить работу по улучшению нормативного регулирования цифровых активов и майнинга, дальнейшему развитию криптобирж. У нас имеются предприниматели, которые потребляют большое количество электроэнергии в ущерб экономике, но налоги в должном объеме не платят. Вот с ними нужно разбираться.

В 2025 году предстоит завершить и проект прокладки волоконно-оптической линии связи через Каспийское море. Это крайне важно для нашей страны с точки зрения создания цифровой инфраструктуры, сопряженной с международными коридорами и трансграничными потоками данных. В целом, нужно продолжать активное развитие телекоммуникационных сетей, дата-центров, внедрять мировые стандарты кибербезопасности, повышать компетенции наших специалистов.

Важнейшая задача – развитие аэрохабов. В Казахстане ежегодно обрабатывается около 150 тысяч тонн авиагрузов. В ближайшие четыре года этот показатель можно увеличить в два раза. Предстоит создать все условия для расширения возможностей наших аэропортов по транспортировке грузов.

В зоне пристального внимания должно быть развитие внутренних авиамаршрутов, особенно это касается вопроса инфраструктуры на основных туристических объектах.

Взлетно-посадочные полосы курортных зон Балхаша и Алакала уже модернизированы. Предстоит раскрыть потенциал курортных зон Катон-Карагай, Зайсана и Кендири. В курортных зонах нужно строить аэровокзальные комплексы и аэропорты с подведенными качественной дорожной инфраструктурой. За счет Фонда развития промышленности следует приобрести воздушные суда малой авиации.

Хочу особо отметить, что при реализации туристических проектов важно не нарушить экологический баланс, избежать ущерба природе.

Далее. Требуется предметно заняться ирригационными системами и в целом водной сферой.

Беспрецедентные весенние паводки, ставшие серьезным испытанием для всей страны, показали сплоченность нашего народа. Помощь пострадавшим оказывали волонтеры и неравнодушные граждане из всех регионов Казахстана. На мой призыв не оставаться в стороне откликнулся и крупный бизнес. Благодаря решительным действиям государства и солидарности народа мы смогли благополучно выйти из этой крайне сложной ситуации.

Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Справедливый Казахстан: закон и порядок, экономический рост, общественный оптимизм»

В то же время властям в центре и на местах требуется извлечь соответствующие уроки. В нынешних реалиях мы должны быть готовы к любым вызовам, поэтому предстоит научиться создавать запасы воды, собирая паводковые воды для нужд аграриев. Необходимо отремонтировать и модернизировать гидрологические посты, организовать работу по всемерной экономии воды. В первую очередь это касается сельского хозяйства, где следует шире применять водосберегающие технологии.

Системы ирригации, накопления и использования воды при правильном подходе могут стать привлекательной отраслью для инвестиций. Поэтому надо урегулировать тарифную политику и предложить инвесторам эффективные инструменты поддержки. Правительство обязано приступить к решению этой важной задачи.

ПЯТОЕ. Важно последовательно повышать кадровый потенциал страны.

Обеспечение экономики квалифицированными кадрами – это самая насущная задача. Прежде всего предстоит преодолеть острую нехватку отраслевых специалистов: водников, строителей, энергетиков и многих других. Речь также идет о подготовке специалистов по профессиям будущего. Работа в данном направлении уже начата.

Правительством осуществляется интернационализация высшего образования – в страну привлечены 23 известных зарубежных вуза. Надо оказать всяческое содействие их деятельности, в том числе путем поэтапного расширения госзаказа на подготовку специалистов. То же самое касается и отечественных вузов, образовательные программы которых отвечают современным требованиям. Размер выделяемых грантов должен позволять организовать качественный образовательный процесс. Нельзя распылять государственные средства по всем университетам.

Предстоит усилить связь лучших университетов с реальным сектором экономики. Требуется синхронизировать инновационную политику с научно-технологическими приоритетами страны. Это позволит придать импульс отраслевым инновациям, раскрыть потенциал прикладной науки в вузах.

Нельзя также превращать стажировки ученых за рубежом в некую синекху и «академический туризм». Квалифицированные кадры должны готовиться не только в вузах, но и в организациях технического и профессионального образования. Правительству следует рассмотреть возможность принятия в отраслевые госорганы выпускников колледжей, показавших высокие результаты.

Реформа профессионального образования становится абсолютно важной с точки зрения обеспечения роста экономики и ее инвестиционной привлекательности.

Объявляю 2025 год Годом рабочих профессий. За это время предстоит осуществить реформу системы технического и профессионального образования. Год рабочих профессий будет также содействовать продвижению в нашем обществе идеи трудолюбия и профессионализма.

Необходимо, чтобы люди, добившиеся успеха честным, усердным трудом, всегда пользовались уважением и почетом. Это полностью согласуется с нашим принципом «Ответственный гражданин – Честный труд – Заслуженный успех». Ценности трудолюбия и профессионализма в нашем обществе должны быть всегда на первом месте. Именно благодаря специалистам своего дела формируется новое качество нашей нации. Поэтому мы продолжим принимать последовательные меры для повышения статуса человека труда.

Не бывает плохой работы, любой труд – в почете. Главное, чтобы каждый гражданин выполнял свои обязанности добросовестно, с глубоким чувством ответственности. Только так наша страна достигнет высот на пути прогресса.

Не зря в народе говорят, что труд является залогом богатства («Жұмыстың көзін тапқан байлықтың өзін табады»). В нашем обществе должно сложиться понимание того, что честный и ответственный труд будет непременно оценен по достоинству. Этой цели, в том числе, служит присвоение гражданам почетных званий. Такие награды ранее были введены для учителей, врачей и деятелей культуры. Это очень хорошее начинание, следует шире применять данный подход.

Для построения конкурентоспособной экономики и поступательного прогресса страны нужно последовательно повышать престиж рабочих профессий и специалистов различных отраслей. Поэтому в систему государственных наград будут включены почетные звания для инженеров, геологов, разработчиков месторождений, работников транспортной, аграрной и водной отраслей, а также ученых и изобретателей. Признание их заслуг на государственном уровне станет хорошей мотивацией для всех профессионалов, повысит авторитет человека труда.

Огромную роль в укреплении кадрового потенциала страны играет среднее обра-

зование. По моему поручению реализуется национальный проект «Комфортная школа». До конца 2025 года планируется сдать в эксплуатацию 217 школ современного формата. Данный вопрос крайне актуален и находится на контроле фонда «Самрук-Казына». Правительство и акимы должны активно подключиться к этой работе. Полагаю, депутаты тоже не останутся в стороне. Для комфортных школ Правительство должно предусмотреть отдельную систему управления.

Вместе с тем по всей стране в капитальном ремонте нуждаются почти 1300 школ. Правительству совместно с акимами необходимо определить источники финансирования, включая спонсорские средства, и в течение трех лет провести реконструкцию данных школ.

Государство выделяет огромные средства на гарантированные выплаты, в том числе идущие на финансирование частных школ. К примеру, только в текущем году частным школам, в которых обучается более 250 тысяч детей, из бюджета выделено 134 млрд тенге. Родители должны знать о конкретной помощи государства частным школам. С этой целью следует показывать выделенные по нормативу суммы на каждого ребенка. Это даст обществу правдивую картину средств, выделяемых на социальные программы.

Вместе с тем нужно принять меры по укреплению функционала школ, дальнейшему повышению квалификации и социального статуса наших педагогов.

Учителя – это интеллектуальный авангард страны, закладывающий фундамент долгосрочного прогресса нации. Мы можем иметь лучшие программы, современные школы и передовую систему управления, но ничего не добьемся без хороших учителей. Поэтому необходимо уделить особое внимание набору в педагогические вузы целеустремленной, способной молодежи. Положительная тенденция в этом вопросе уже наметилась, теперь нужно ее закрепить.

Большое значение имеет подготовка детей к школе. За дошкольное воспитание и обучение ребенка солидарную ответственность, наравне с государством, несут и родители. Поэтому подушевое финансирование на дошкольное образование нужно привязать к реальным доходам каждой семьи. Таким образом, дальнейшее совершенствование системы образования позволит помочь действительно нуждающимся гражданам, повысит прозрачность государственной поддержки и, в целом, будет способствовать укреплению человеческого потенциала страны.

ШЕСТОЕ. Необходимо реализовать комплексные меры для укрепления здоровья нации и перезагрузить систему социальной поддержки граждан.

Внедрение обязательного социального медицинского страхования содействовало значительному притоку дополнительных ресурсов в здравоохранение и пошло на пользу частной медицине.

В этом году в систему здравоохранения направлено почти 3,3 трлн тенге бюджетных средств. Однако отдача от таких вливаниях все еще под вопросом. Перекося между обязательствами всех участников системы страхования породили волну фальсификаций. Нередко пациентам предлагается получить гарантированные государством услуги на платной основе или ожидать их оказания в течение нескольких месяцев. Такая практика неприемлема.

Надо сформировать единый пакет базовой государственной медицинской помощи, сбалансированный с точки зрения возможностей и обязательств бюджета. Все, что сверх него, должно оплачиваться через систему страхования. Такие серьезные изменения не могут быть успешно реализованы без цифровизации.

Вместо нескольких десятков ныне действующих разрозненных программ и баз данных необходимо создать единую государственную медицинскую информационную систему. Она должна обеспечить сквозной контроль и объективность данных для всех организаций здравоохранения, получающих госзаказ, независимо от их формы собственности. Правительству следует безотлагательно заняться решением этой актуальной задачи и отчитываться о ходе работы мне и депутатскому корпусу.

Для развития отечественного здравоохранения нужно активнее привлекать ресурсы через механизм государственно-частного партнерства. К сожалению, передовой зарубежный опыт государственно-частного партнерства пока не нашел полноценного отражения в нашем законодательстве, что приводит к неэффективности проектов, чрезмерной нагрузке на бюджет. Нужно пересмотреть подходы, важно предоставлять адекватные тарифы в обмен на инвестиции. Правительству следует сформировать отдельные нормативы и правила по государственно-частному партнерству для сфер здравоохранения и образования.

Остается актуальной проблема дефицита квалифицированных медицинских кадров.

Для ее решения требуется существенно улучшить качество медицинского образования, в том числе внедрив дифференцированные размеры грантов и распределяя их в зависимости от уровня образовательного процесса.

Как вы знаете, я уделяю повышенное внимание развитию массового спорта. Без этого невозможно добиться цели воспитания здоровой молодежи и укрепления здоровья всей нации. Недавно на встрече с участниками Олимпийских игр я сформулировал ключевые задачи и приоритеты в сфере спорта. Полагаю, что назрела необходимость обновления законодательства в этой области.

Соответствующие поправки позволят придать мощный импульс развитию массового и детского спорта, обеспечат основу для подготовки новой плеяды чемпионов. Считаю, что депутатам следует уделить особое внимание этому важному законопроекту.

Государство последовательно наращивает социальные расходы с учетом необходимости поддержки уязвимых категорий граждан. Сейчас более половины государственного бюджета идет на социальную сферу. Для поддержки семей с детьми увеличен срок выплаты пособий по уходу за ребенком с одного до полутора лет.

С начала текущего года введены спецвыплаты для лиц, занятых на работе с вредными условиями труда. Стартовал масштабный проект «Нацфонд – детям», в рамках которого более 300 млрд тенге из доходов Национального фонда были распределены на счета 7 млн детей. Однако следует признать, что сейчас меры поддержки представляются без учета реальных доходов граждан. Нередко их получают состоятельные семьи, вовсе не нуждающиеся в такой помощи. Нужно совершенствовать инструменты поддержки населения с учетом данного аспекта. Поручаю Правительству с начала следующего года внедрить механизм «социального кошелька».

Государственная поддержка должна быть ориентирована на действительно нуждающихся в ней граждан. Иначе говоря, необходимо, чтобы социальная помощь оказывалась на принципах справедливости, открытости и эффективности.

СЕДЬМОЕ. Одна из основных задач – улучшение экологической ситуации и культивирование бережного отношения к окружающей среде.

Надо, чтобы жители нашей страны были защищены от влияния негативных экологических факторов. Бизнес должен с большой ответственностью подходить к делу защиты природы. Правительству и палате «Атамекен» следует принять конкретные меры. Нужно продолжить широкое внедрение самых передовых технологий в эту сферу, а также наладить работу современной системы мониторинга эмиссий.

В фокусе нашего внимания останутся вопросы сохранения уникальной флоры и фауны Казахстана. Государство предпримет все необходимые меры для защиты лесов и степей от пожаров.

Несмотря на огромное природное разнообразие Казахстана, леса занимают лишь 5% территории страны. Воспроизводство лесов имеет определяющее значение для сохранения экологического равновесия и дальнейшего устойчивого социально-экономического прогресса страны. С первых дней своего президентства я уделяю особое внимание этому вопросу.

В стране набраны неплохие темпы озеленения, которые нельзя снижать. В лесном резервате «Семей орманы» функционирует единственный в Центральной Азии лесосеменной комплекс по выращиванию посадочного материала, соответствующий передовым международным стандартам. Необходимо масштабировать данный проект в других лесных регионах республики.

Идея увеличения лесных массивов должна стать по-настоящему народной. По этой теме нужно организовать серьезную информационно-разъяснительную работу среди граждан.

Как вам известно, в стране с весны проходит общенациональная экологическая акция «Таза Қазақстан». Это созидательное начинание сплотило граждан. За несколько месяцев в акции приняло участие около 3 млн человек, которые навели порядок в сотнях тысяч дворов, собрали более одного миллиона тонн мусора. Благодаря подобным инициативам в стране укореняется новая культура, новая общественная этика. Можно сказать, что это и есть подлинный патриотизм и забота о Родине. Посредством таких дел формируется новое качество нашей нации.

Это не временная акция, данный важный проект должен продолжаться круглый год, поскольку, откровенно говоря, некоторые безответственные граждане по-прежнему загрязняют природу, улицы. За такие действия эти люди должны отвечать по закону.

Другими словами, надо, чтобы забота о чистоте окружающей среды стала повседневной нормой для каждого. У нашей нации

очень много хороших качеств. К примеру, за рубежом нас знают как гостеприимный и доброжелательный народ. Стремление к чистоте и порядку точно так же должно стать неотъемлемой чертой нашего национального характера.

За качественное проведение акции «Таза Қазақстан» в регионах непосредственно ответственны акимы, которые должны разъяснить людям ее огромную важность и правильно организовать работу. Главам регионов следует заниматься не только хозяйственными проблемами, но и постоянно уделять внимание вопросам общественной и культурно-духовной жизни. Нужно, чтобы каждый руководитель напрямую работал и выстраивал доверительный диалог с гражданами. Тогда и люди поддержат его начинания, внесут вклад в полезные для страны дела. Это и является показателем авторитета акимов.

ВОСЬМОЕ. Следует кардинально повысить эффективность государственного управления.

С момента выдвижения мной концепции «Слышащего государства» прошло чуть более пяти лет. За этот срок удалось изменить культуру взаимодействия между обществом и властными структурами. Появилось достаточное количество действенных механизмов выражения мнений и различных диалоговых площадок. Нормой стало прямое общение государственных служащих с гражданами. Можно сказать, что данная концепция сформировала новую модель поведения госслужащих – проактивную и открытую, а значит, более ответственную и эффективную. Однако, чтобы обеспечить дальнейшее развитие диалога между государством и обществом, всем нам нужно быть добросовестными, объективными, действовать исключительно в рамках закона, отвечать за свои слова и поступки.

Мы видим, как общественную инициативу первой перехватывают безответственные, экзальтированные популисты, не обладающие глубокими знаниями по обсуждаемым в обществе проблемам. Это не имеет ничего общего с демократией.

Крайне важно, что начала формироваться единая экосистема по работе с обращениями, которая позволяет более точно определять потребности и ожидания граждан. Для совершенствования своей работы госорганам следует больше внимания уделять анализу обращений.

Одним из запросов граждан, который государство удовлетворило за последние годы, стало внедрение прямой выборности акимов.

Так, с 2021 года избрано около 2,5 тысячи акимов сел, что составляет 90% от общего количества глав сельских населенных пунктов. В остальных селах выборы будут проходить по истечении сроков полномочий их акимов. Средний возраст вновь избранных акимов – 46 лет, 60% из них ранее не работали на государственной службе. Среди них есть предприниматели, члены различных партий. Одним словом, корпус акимов, избранных народом, в значительной степени обновился.

Осенью прошлого года мы впервые начали проводить выборы акимов районов и городов областного значения. Во всех областях по новым правилам было избрано 45 акимов. После всестороннего изучения итогов выборов и анализа работы избранных акимов было принято принципиальное решение об окончательном переходе со следующего года на новую систему. В дальнейшем акимы районов и городов областного значения станут избираться только через прямые выборы, которые будут проводиться по мере истечения полномочий (то есть сроков ротации) действующих акимов. Это очередной важный шаг в деле трансформации политической системы. Политические реформы – это не разовая кампания. Если это требуется для развития государства, реформы будут проводиться постоянно.

Не снимается с повестки дня проблема повышения компетенций госслужащих.

Все назначения следует осуществлять с учетом профессиональных и моральных качеств кандидатов, а также их результативности на предыдущих должностях. Принципы меритократии никто не отменял. Положительные изменения в этой работе имеются. Осуществлен перевод всех государственных органов в единую кадровую информационную систему.

Теперь Агентству по делам госслужбы и Правительству следует обеспечить автоматизацию кадровых вопросов организации, финансируемых из государственного бюджета.

ДЕВЯТОЕ. Следует всемерно утверждать в обществе идеологию закона и порядка.

Широкое проникновение цифровых технологий в повседневную жизнь людей сопровождается ростом количества разного рода мошенничеств. Мы это уже видим. Поэтому в современных реалиях знание основ экономики и финансов, обладание элементарными цифровыми навыками становится особенно важным. В этой связи

хочу отметить проект «Қарыссыз қоғам», инициированный партией «Аманат» для повышения финансовой грамотности граждан. В прошлом году проект охватил 65 тысяч человек, и в текущем году он будет значительно расширен.

Правительству совместно с финрегуляторами необходимо внедрить в школах и вузах образовательные программы по основам финансовой грамотности и цифровой гигиены. Это усилит иммунитет казахстанцев к разного рода мошенническим схемам. Всем уполномоченным органам требуется принять решительные меры противодействия мошенничеству и сопутствующим правонарушениям, от которых страдают добросовестные граждане.

В настоящее время разрабатывается проект нового Закона «О профилактике правонарушений». Его реализация потребует консолидации усилий госаппарата и общества. Только в этом случае можно изменить ситуацию, обеспечить верховенство закона и безопасность граждан.

Во всех обществах, в нашем в том числе, существуют запросы на такие базовые категории, как справедливость и безопасность. Полноценное удовлетворение этих основных потребностей является надежным показателем эффективности государства.

Последовательно реализуя масштабные реформы, мы значительно расширили свободу выражения мнений, создали возможности для участия граждан в процессе принятия государственных решений.

Глубокие социально-экономические преобразования, комплексные меры в сфере защиты прав человека направлены прежде всего на построение справедливого общества как основы для всестороннего прогресса нашей страны. Поэтому мы продолжим реформы и системную работу в данном направлении.

Вместе с тем нашим стратегическим приоритетом остается обеспечение безопасности граждан – фундаментальной ценности для каждого человека и общества в целом.

За последние годы мы уже добились существенного прогресса в формировании безопасной среды. На наших улицах, в общественных местах нет разгула преступности и беззакония. А ведь во многих странах, в том числе и в некоторых развитых государствах, бушует настоящая эпидемия преступности и беспорядков. Но почитать на лаврах нам никак нельзя.

Одна из моих основных задач – сделать Казахстан территорией комфортной и безопасной жизни. Перед правоохранительными и профильными государственными органами поставлена задача – обеспечить всестороннюю безопасность граждан.

Министерство внутренних дел обязано принимать жесткие меры в отношении всех правонарушителей: от мелкого хулиганства и вандализма до незаконной иммиграции и тяжких уголовных преступлений. В правовом государстве нет места криминалитету, поэтому с бандитизмом должно быть покончено. Это же касается деструктивной деятельности экстремистов, включая религиозных радикалов. Правоохранительным органам нужно проявить профессионализм, решительность и принципиальность.

Предмет серьезного беспокойства всего общества – аварийность на дорогах. С начала года в результате ДТП погибло свыше 1300 человек, пострадало более 16 тысяч. Фактически ежедневно на дорогах погибают люди, иногда целыми семьями.

Дорожная безопасность может быть обеспечена посредством улучшения дорожно-транспортной инфраструктуры и внедрения интеллектуальных систем. Это касается не только дорог местного значения, но и республиканских трасс. Профильному ведомству следует обеспечить надлежащий контроль за техническим состоянием автомобилей.

Не секрет, что уровень подготовки самих водителей снизился, они получают права без должного обучения в школах. Жду от Правительства, акимов, МВД более решительных действий. Данная проблема должна быть в фокусе внимания и депутатов.

Первостепенное значение имеет соблюдение закона и порядка в армии, куда молодые ребята идут отдавать долг Родине. Чтобы солдаты могли должным образом выполнять свои обязанности, в Вооруженных Силах и других силовых структурах в первую очередь надо обеспечить железную дисциплину.

Родители доверили государству своих сыновей, поэтому именно на руководстве армии и правоохранительных органов лежит особая ответственность за их здоровье и безопасность.

Еще одна важная задача – борьба с наркотиками. По сути, это вопрос сохранения

неофунда нации. Необходимые законодательные меры мы уже приняли. Однако каких-то конкретных результатов пока не видно. Нельзя сказать, что государственные структуры, в том числе правоохранительные органы, работают эффективно. Проблема наркотиков усугубляется.

Послание Главы государства Касым-Жомарта Токаева народу Казахстана «Справедливый Казахстан: закон и порядок, экономический рост, общественный оптимизм»

Мы должны построить общество, основанное на законе и порядке, знаниях и прагматизме. Залог успеха нации заключается в культуре, солидарности и созидательности граждан, в особенности молодежи. Чтобы стать цивилизованной страной, нам нужно избавляться от разрушительных моделей поведения.

Об этом я говорил на заседании Национального курултая, приведя пять социальных зол, угрожающих будущему нашей страны. За это время проведена определенная работа. Приняты законы, призванные поставить заслон вандализму и лудомании, запрещены так называемые вейпы. Предпринятые шаги уже дают свои результаты. В борьбе с социальными пороками мы должны объединить усилия всего общества.

Отличительными чертами нашего национального характера всегда были открытость и толерантность. Во многом именно эти качества лежат в основе единства и согласия – главных ценностей нашего народа.

В Казахстане нет и не может быть никаких притеснений по какому-либо признаку, будь то языковому, конфессиональному, этническому или социальному. Отдельные случаи, провокации, конечно, имеют место, но они происходят из-за безответственности, невежества некоторых граждан, такие факты пресекаются и будут пресекаться правоохранительными органами по закону.

При этом не секрет, что хорошо извест-

ные нам ангажированные лица, в том числе действующие из-за рубежа, пытаются манипулировать общественным мнением, допускают безосновательные выпады против нашей страны. Все эти хорошо проплаченные потоги посеять раздор в Казахстане обречены на провал, потому что у нас ни на общественном, ни на политическом уровне не было, нет и никогда не будет никаких «фобий». Мы продолжим строить гармоничное, справедливое, стабильное общество.

Мы – прогрессивная нация и поэтому должны смотреть дальше и шире, быть выше разного рода провокаций, показывать реальные примеры благоразумия, полагаться на силу закона.

Я уже говорил: нельзя постоянно оглядываться назад, вести поиск виновных, будь это система или отдельные политические персонажи. Нужно знать и изучать свою историю, но не искать в ней поводов для уныния и обид. Из событий прошлого, какими бы они трагичными ни были, следует извлекать полезные уроки. Надо с оптимизмом смотреть вперед, думать о прогрессе и развитии нашей страны.

Поэтому повторяю: в нашем обществе должны царить закон и порядок. Это базовое условие обеспечения как общественной, так и индивидуальной безопасности. Только так мы создадим Справедливый, Чистый и Безопасный Казахстан. Чтобы достичь этой стратегической цели, необходимо создавать

благоприятные внешние условия для мирного, устойчивого развития страны. Это задача дипломатии, которая в нынешних сложнейших геополитических реалиях должна быть высокопрофессиональной.

Казахстан твердо придерживается миролюбивой и сбалансированной внешней политики. Главными задачами нашей дипломатии остаются укрепление суверенитета и независимости государства, защита прав граждан за рубежом, продвижение национальных интересов, привлечение инвестиций в экономику.

Казахстан убедительно демонстрирует приверженность широкому многостороннему сотрудничеству в строгом соответствии с Уставом ООН. Наша страна играет активную роль в решении вопросов международной безопасности и стабильности. Мы поддерживаем усилия ООН и других международных организаций по борьбе с терроризмом, экстремизмом, нелегальной миграцией, изменением климата и другими угрозами, поддерживаем миротворческую деятельность ООН, разоруженческие инициативы, выступаем за урегулирование вооруженных конфликтов дипломатическими средствами.

Под председательством Казахстана в Астане прошли важные международные мероприятия, в том числе саммиты глав государств Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, Содружества Независимых Государств, Шанхайской организа-

ции сотрудничества, Организации тюркских государств. Мы благодарны нашим союзникам и партнерам за поддержку.

Уважаемые соотечественники!

Вы видите, какие фундаментальные сдвиги сегодня происходят в мире. В условиях экономических, политических, климатических и множества других вызовов глобального и регионального масштаба нам приходится параллельно решать огромное количество как текущих, так и стратегических задач. Ресурсов на все, естественно, не хватает, и сиюминутного результата никто не обещает. Многие проблемы в стране накапливались годами. Мы, ничего не скрывая, открыто говорим все как есть. И как бы это ни было трудно, целенаправленно и системно решаем все вопросы. Предстоит большая работа.

Обеспечение устойчивого социально-экономического прогресса, всестороннее раскрытие созидательного потенциала граждан, реальное повышение благосостояния народа – это главные задачи государства.

Сквозной идеей, которой должны руководствоваться члены Правительства, акимы, депутаты и все общество, является патриотизм. Каждое наше начинание должно исходить из созидательных устремлений, каждым своим действием мы должны вносить вклад в развитие страны. Бережно используя ресурсы, усердно работая и уплачивая налоги, покупая отечественные това-

ры, инвестируя в различные проекты, мы укрепляем потенциал нашего государства, а значит, приносим пользу своей Родине и своим семьям.

Мы должны решать стоящие перед нами задачи прагматично и последовательно, не впадая в пессимизм и апатию. От этого зависит не только благополучие народа, но и историческая судьба страны в эту непростую эпоху.

У нас есть четкое видение долгосрочных перспектив развития нашего государства. Для достижения поставленных высоких целей нам необходимо сохранять сплоченность, проявлять взаимную поддержку и уважение.

Благодаря единству наш народ всегда достойно преодолевал различные вызовы. Так будет и впредь. Давайте вместе сделаем нашу Родину справедливым и развитым государством, в котором каждый может найти свое призвание и претворить мечты в реальность.

У нас общая высокая миссия – построить для будущих поколений Справедливый Казахстан, государство равных возможностей для всех и каждого. Для этого как Глава государства я приложу все усилия. Уверен, и вы будете неустанно трудиться во имя общей цели.

Пусть процветает наша священная Родина – Казахстан!
Пусть будет благополучен наш народ!

Добро пожаловать в мир знаний!

В первый день сентября во всех школах района прошли торжественные линейки, посвященные Дню знаний.

Праздник первого школьного звонка – самый волнительный для школьников,

учителей и родителей. Пронеслись как один день три месяца летних каникул, ребята вернулись в родную школу.

В этом году впервые за парты сели 472 первоклассника.

Во время торжественных линеек прозвучало немало пожеланий, поздравлений.

Редакция газеты побывала на торжественной линейке, прошедшей в общеобразовательной школе села Шубарагаш. Нарядно одетые школьники в сопровождении

родителей, педагоги и работники школы разместились в уютном и светлом актовом зале школы. Прозвучало много теплых слов поздравлений, добрых пожеланий, мудрых напутствий от имени местного акимата, районного отдела образования, администрации школы, родительской общественности и педагогов. Следует отметить, что коллектив Шубарагашской общеобразовательной школы дружный, сплоченный и активный. Большая часть педагогов имеет весомый стаж работы в сфере образования.

А. АМАНЖОЛОВА.

«Мектепке жол» қайырымдылық акциясы аясында

Аудандық Жастар ресурстық орталығының директоры Замзагуль Азаматқызы Аменова бірінші сынып оқушыларына «Ауылдағы ағайынның балалары» қайырымдылық қоры ұсынған мектеп керек-жарақтары бар портфельдерді табыс етті. Жастар ресурстық орталығының ұжымы оқушылар мен ұстаздарды оқу жылының басталуымен құттықтап, оларға үлкен жетістіктер мен оқуда табыс тілейді.

Жастар ресурстық орталығы.

В рамках благотворительной акции «Дорога в школу»

Директор Молодежного ресурсного центра Буландынского района Аменова Замзагуль Азаматовна вручила первоклассникам портфели со школьными принадлежностями, предоставленные благотворительным фондом «Ауылдағы ағайынның балалары».

Коллектив Молодежного ресурсного центра поздравляет всех первоклассников с началом учебного года, желает больших успехов и высоких достижений.

Молодежный ресурсный центр.

Құрметті сайлаушылар!

2024 жылғы 6 қазан күні өтетін республикалық референдум қарсаңында сізге, сіздің сайлаушылар тізімінде болуы сайлауға қатысуға конституциялық құқықты жүзеге асырудың кепілі болып табылатынын хабарлаймыз.

Сізді нақты сайлау учаскесіндегі сайлаушылар тізіміне енгізу үшін осы сайлау учаскесінің аумағындағы тұрғылықты жері бойынша тіркеу фактісі негіз болып табылады.

Сайлаушылар тізіміне қосуға және одан шығаруға байланысты мәселелер бойынша ақпаратты, өз деректеріңізді нақтылау, сондай-ақ сайлау учаскесінің нөмірі мен оның орналасқан жерін Call-орталықтан ала аласыз.

Буланды ауданы әкімдінің сайтында ЖСН көрсетіп, өзіңізді сайлаушылар тізімінен таба аласыз.

Мәліметтер болмаған жағдайда Call-орталыққа хабарласуды сұраймыз.

Сайлаушылар тізімі 2024 жылдың 14 қыркүйекке дейін құрылатынын хабарлаймыз.

Call-орталықтың жұмыс кестесі

№	Күні	Жұмыс уақыты	Call-орталықтың байланыс деректері
1	Дүйсенбі-жұма	9:00-ден 18:30-ға дейін, түскі үзіліс 13:00-ден 14:30-ға дейін	Орналасқан жері: Буланды ауданы, Макинск қаласы, Некрасов көшесі, 19. Телефоны: 8 (71646) 2-36-18

Уважаемые избиратели!

В преддверии предстоящего республиканского референдума, 6 октября 2024 года, сообщаем вам, что гарантией реализации конституционного права на участие в выборах является наличие вас в списках избирателей.

Основанием для включения вас в список избирателей на конкретном избирательном участке является факт регистрации по месту жительства на территории этого избирательного участка.

Информацию по вопросам, связанным с включением и исключением из списка избирателей, уточнение своих данных, а также номер избирательного участка и его местонахождение вы можете получить в Call-центре.

Информируем вас, что на сайте акимата Буландынского района вы сможете, указав свой ИИН, найти себя в списке избирателей.

В случае отсутствия сведений просим обратиться в Call-центр.

Информируем Вас, что списки избирателей формируются до 14 сентября 2024 года.

График работы Call-центра

№	День	Время работы	Контакты данные Call-центра
1	Понедельник-пятница	с 9:00 ч до 18:30 ч с перерывом на обед с 13:00 ч до 14:30 ч	Местонахождение: Буландынский район, город Макинск, ул. Некрасова, 19. Телефон: 8 (71646) 2-36-18